

HRAVÝ DĚJEPIS

7

JMÉNO	
ŠKOLA	
TŘÍDA	ŠKOLNÍ ROK

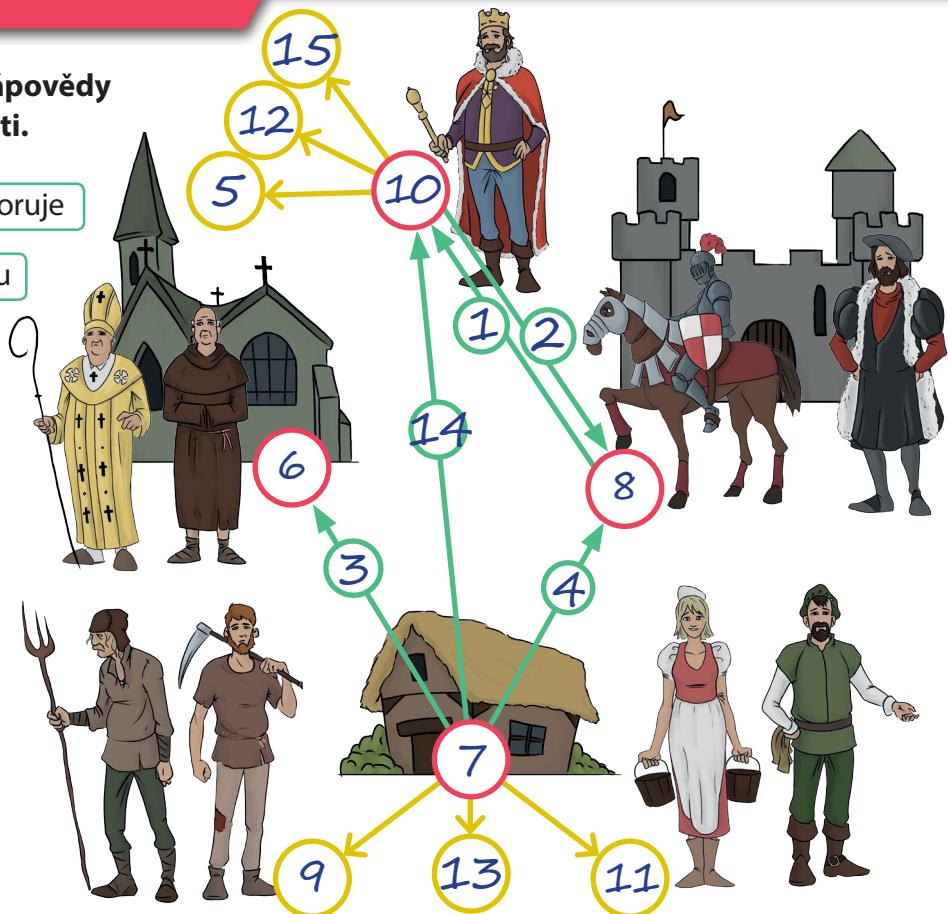
Dělení středověké společnosti	2
Duchovenstvo	4
Na troskách západní říše	5
Osudy východořímské říše	7
Mimo území bývalé římské říše	9
Opakování 1. části	10
První státní útvary na našem území	11
Čechy v době knížecí	14
První českí králové	16
Kultura raného středověku - architektura	17
Opakování 2. části	19
Vrcholný a pozdní středověk - společnost	20
Dějiny významných států a národů v Evropě	22
Objevné plavby	24
Dějiny českých zemí - poslední Přemyslovci	29
Opakování 3. části	31
Lucemburkové na českém trůně	32
Doba husitská	35
Doba poděbradská a Jagellonci	37
Kultura vrcholného a pozdního středověku	39
Opakování 4. části	41
Raný novověk - společnost	42
Reformace a její důsledky	43
Vývoj v dalších významných evropských státech	44
České země za vlády Ferdinanda I.; Česká konfese	45
Kultura na počátku novověku	47
Třicetiletá válka	49
Důsledky třicetileté války	51
Opakování 5. části	52

DĚLENÍ STŘEDOVĚKÉ SPOLEČNOSTI

1 Doplň s pomocí barevné nápovery schéma feudální společnosti.

- 1 přísahá věrnost, vojensky podporuje
- 2 uděluje léno, poskytuje ochranu
- 3 desátky, církevní poplatky
- 4 poddanské dávky, robota
- 5 kníže
- 6 duchovenstvo
- 7 pracující lidé
- 8 šlechta
- 9 zemědělci
- 10 panovník
- 11 obchodníci
- 12 císař
- 13 řemeslníci
- 14 daně
- 15 král

2 Vyber správnou odpověď. Z označených písmen sestav latinský název pro léno.

Veškerá půda ve státě byla osobním vlastnictvím...	F	...panovníka (císaře, krále, knížete).	T	...církve.
Panovník odměňoval členy své družiny za věrnost a statečnost v boji...	E	...propůjčením půdy.	O	...odebráním půdy.
Od leníka vyžadoval panovník ...	R	...pouze placení daní.	U	...přísahu věrnosti a vojenskou pomoc.
Pokud leník porušil přísahu, mohl mu panovník...	D	...léno odejmout.	Q	...zvýšit daně.
Pokud leník zemřel, připadlo propůjčené léno...	E	...jeho příbuzným.	U	...zpět panovníkovi.
Pokud zemřel panovník, měl nový panovník...	M	...právo ponechat půdu leníkovi.	S	...povinnost ponechat půdu leníkovi.

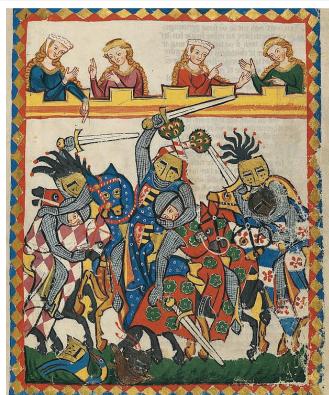
Latinsky se léno nazývalo **FEUDUM**, proto se středověké společnosti říká **FEUDÁLNÍ**.

3 Vyber, čím se člověk mohl ve středověku díky svému úsilí stát a čím se mohl stát jen kvůli tomu, že se narodil do určité společenské vrstvy.

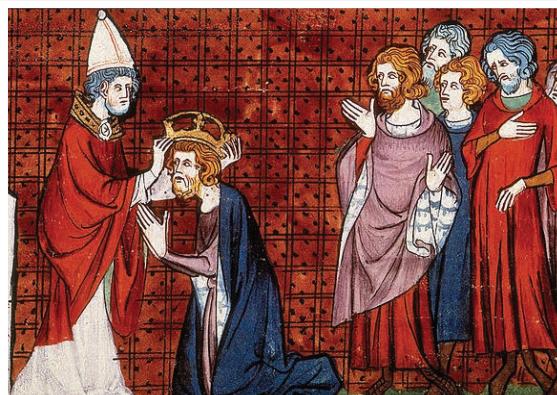

4 Které události ze středověkého života ukazují tyto obrázky?

turnaj

korunovace

pasování na rytíře

5 Přiřaď jména legendárních rytířů k jejich popisu.
O kterém z nich víme s určitostí, že opravdu žil?

1 - svatý Jiří

2 - Artuš

3 - Richard Lví Srdce

4 - Roland

4 Měl lesní roh Olifant, na který zatroubil, aby varoval vojsko Karla Velikého. Mocné zatroubení mu ale způsobilo smrt.

2 Legendární anglický král, který sídlil na hradě Camelot a společně se svými věrnými rytíři zasedal u kulatého stolu.

1 Aby zachránil lydskou princeznu, zabil draka, který se usídlil na prameni a výměnou za vodu vyžadoval lidskou oběť.

3 Anglický král, který se zúčastnil křížové výpravy. Měl ve znaku lvy.

6 Rytíři byli profesionální bojovníci a žili se bojem po celou dobu středověku. Za tu dobu se postupně měnila jejich výstroj a výzbroj. Přiřaď, co patří francskému bojovníkovi, co rytíři z raného středověku a co rytíři z doby vrcholného středověku.

francký bojovník

a, b, d, h, f, k

rytíř z raného středověku

e, l, j, h, i, o, k

rytíř z vrcholného středověku

h, g, m, n, c

a	šupinová zbroj	b	otevřená přilba bez nánosníku	c	plátové rukavice	d	kulatý štít
e	kožené boty	f	nohy omotané koženými řemeny	g	plátová zbroj	h	meč
i	štít mandlovitého tvaru	j	přilba s nánosníkem	k	štít	l	kroužková zbroj
m	přilba se sklopným hledím	n	plátové chrániče kolen a loktů	o	kroužkové rukavice		

DUCHOVENSTVO

1 Vylušti čtyřměrku a ze zbývajících písmen sestav jméno zakladatele prvního mnišského řádu. Slova, která je třeba vyškrvat, najdeš s pomocí nápovedy.

církevní stavba: **K OSTEL**

představený mužského kláštera: **O PAT**

hlava římskokatolické církve je: **P APEŽ**

každý farář měl na starosti svou: **F ARNOST**

pohlavní zdrženlivost kněží: **C ELIBÁT**

oblast působení biskupa: **D IECÉZE**

člověk, který se zavázal k duchovní službě: **R EHOLNÍK**

právo volit papeže má: **K ARDINÁL**

představená ženského kláštera: **A BATYŠE**

jiné označení řeholníka: **M NICH**

D	I	E	C	É	Z	E	B	E	N
P	A	P	E	Ž	Q	Á	R	A	F
F	E	D	L	M	K	I	K	T	E
A	Á	K	N	O	R	K	O	S	
R	E	Z	P	S	K	U	P	Y	
N	Š	N	A	C	T	U	R	A	
O	M	S	T	H	E	I	E	A	
S	R	E	H	O	L	N	Í	K	B
T	L	Á	N	I	D	R	A	K	A

bohoslužba: **M ŠE**

faráře jmenuje: **B ISKUP**

podřízený biskupa: **F ARÁŘ**

Kosmova: **K RONIKA**

Zakladatel prvního mnišského řádu, který v roce 529 založil klášter na Montecassino, se jmenoval

BENEDIKT Z NURSIE

. Podle něj se první mnišský řád nazýval **BENEDIKTINI** .

2 Centry vzdělanosti v raném středověku byly kláštery. Mniši a jeptišky se v klášteře věnovali šírení vzdělanosti, ale i dalším činnostem. Doplň podle obrázků jakým.

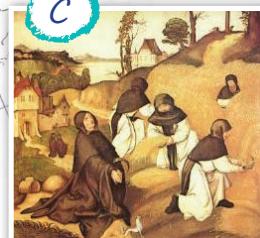
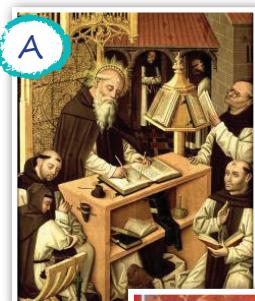
A) četba a opisování knih

B) péče o nemocné

C) práce na poli

D) modlitby

E) výuka

3 Vylušti jednotlivé přesmyčky.

Většina pracujících lidí ve středověku byli **LĚCZĚIMDE ZEMĚDĚLCI** . Nesvobodným lidem se říkalo **OCNEINLVÍ NEVOLNÍCI** . I svobodní lidé měli ale svého pána a byli jeho **ADNPODÍ PODDANI** . Museli mu odvádět dávky buď v podobě části úrody, kterým se říkalo **LIRTEANUÁ NATURÁLIE** , nebo dávky **ŽEPNĚNÍ PENĚZNÍ** . Svobodní lidé měli také povinnost **KONJOVESU VOJENSKOU** , takže museli bojovat za svého pána, kdykoli to bylo potřeba. Pracující lidé žili jak **ŠUCHELT ŠLECHTU** , tak **UNDOCETHVSVO DUCHOVENSTVO** .

NA TROSKÁCH ZÁPADOŘÍMSKÉ ŘÍŠE

Francká říše

- 1 Přiřad', co patří k sobě. U každé spojené trojice vznikne letočet, ten zapiš do čtvrtého sloupce.

4	Chlodvík	0	Karlovci	2	bitva u Poitiers	732
7	Karel Martel	3	Majordomus	1	prvním králem Franků	481
8	Karel Veliký	8	Merovejci	0	korunován na císaře	800

- 2 Doplň do jednotlivých vět chybějící slova. Jako tajenka vyjde název nového písma, které se začalo používat v době panovníka Karla Velikého.

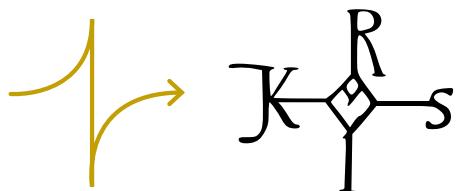
Karel Veliký vydával své příkazy a nařízení **PÍSEMNE**, aby měl jistotu, že budou správně dodržovány. Rozšířil území Francké říše do severní **I^2TÁLIE** a na východ do dnešního **NĚMECKA**. V roce 800 byl rukou papeže **KORUNOVÁN** císařem. Ve snaze o obnovení římské říše císař také zval na svůj dvůr **UMĚLCE** a podporoval vznik **ŠKOL**.

Nové písmo se nazývalo karolínská **MINUSKULA**. Na obrázku vidíš jeho ukázku. Pokus se přečíst jednotlivá písmena a do rámečku zapiš tímto písmem své jméno (bez diakritiky, tedy bez háčků a čárek).

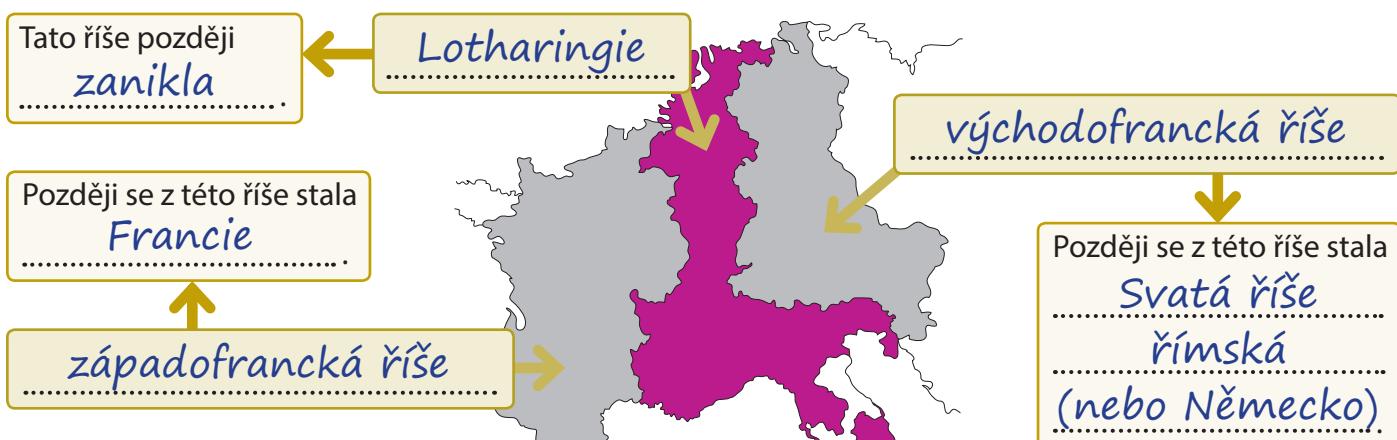

- 3 Na obrázku vidíš podpis Karla Velikého. Dokážeš jej přečíst? Skládá se ze 7 písmen a čte se: zleva – přes střed – nahoru – přes střed – dolů – přes střed – doprava.

Řešení: **KAROLUS**

- 4 Na mapě vidíš rozdělení Francké říše po roce 843. Dopiš k jednotlivým státům, jak se jmenovaly a co z nich později vzniklo.

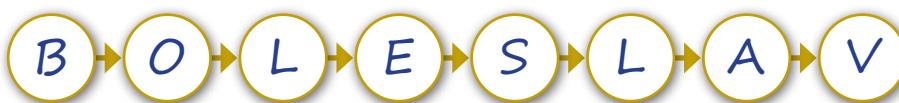

Německo – Svatá říše římská, Francie, Anglie

5 Seřad' události, jak šly po sobě. V tajence vyjde jméno českého knížete, který se také zúčastnil bitvy na Lechu.

- B německým králem zvolen vévoda Jindřich Ptáčník
- A dohoda mezi církví a papežem o investituře
- L spor papeže s císařem o investituru
- V válečné tažení Fridricha Barbarossy do severní Itálie

- O Ota I. zvolen německým králem
- E Maďaři se usazují v Podunajské nížině
- L porážka Maďarů v bitvě na Lechu
- S Ota I. korunován v Římě císařem

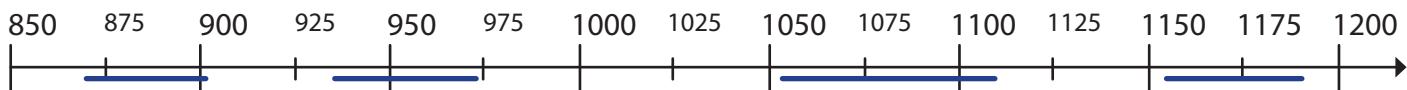

Bitvy na Lechu se po boku císaře
Oty I. zúčastnil český kníže

BOLESLAV

6 Doplň informace k jednotlivým panovníkům západní Evropy.
Na časovou osu pod tabulkou vyznač dobu vlády jednotlivých panovníků.

panovník	doba vlády	kde vládl	informace o jeho vládě
Ota I.	936 – 973	Svatá ř.ř.	porazil Maďary na Lechu; korunován císařem; vládl s pomocí církve
Jindřich IV.	1056 – 1106	Svatá ř.ř.	boj s císařem o investituru
Fridrich Barbarossa	1152 – 1190	Svatá ř.ř.	bojoval se severoitalskými městy
Hugo Kapet	987 – 996	Francie	chopil se vlády ve Francii po vymření Karlovců
Alfréd Veliký	871 – 901	Anglie	porazil Vikingy; sjednotil Anglii; pečoval o umění a vzdělanost
Vilém Dobytatel	1066 – 1087	Anglie, Normandie	dobyl Anglii; považoval se za rovnocenného partnera fr. krále

7 Rozhodni, zda se mohli setkat jako panovníci. Z jednotlivých písmen sestavíš název rostliny, kterou měli ve znaku francouzští králové z rodu Kapetovců.

1) Ota I. – Hugo Kapet

ANO NE

O L

2) Jindřich IV. – Vilém Dobytatel

I T

3) Fridrich Barbarossa – Alfréd Veliký

R L

4) Ota I. – Vilém Dobytatel

U I

5) Jindřich IV. – Alfréd Veliký

S E

Kapetovci měli ve znaku zlaté

LILIE

..... na modrému poli.

OSUDY VÝCHODOŘÍMSKÉ ŘÍŠE

Byzantská říše

1 Doplň správně text.

V roce 476 zanikla ..... západorímská ..... říše, zatímco ..... východořímská ..... říše existovala i po roce 476. Hlavním městem říše, která byla nazývána ..... Byzanc ..... , bylo město ..... Konstantinopol ..... (dnešní Istanbul). Největšího rozkvětu dosáhla byzantská říše za vlády císaře ..... Justiniána I. .... Ten nechal sepsat rozsáhlý ..... zákoník ..... , který se stal vzorem pro podobné soubory občanského práva v jiných zemích. Také nechal v Konstantinopoli postavit chrám Boží moudrosti (v řečtině ..... Hagia Sofia .....).

2 Přiřaď, co patří k církvi římskokatolické a co k církvi pravoslavné.

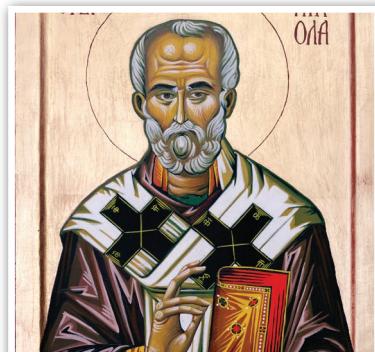

3 Vyber, která tvrzení jsou pravdivá, a zakroužkuj příslušné písmeno. Po seřazení písmen vyjde název obrazu světce, který je malován na dřevě a který nacházíme právě v byzantských kostelech.

1. Byzantští císaři se snažili obnovit římské impérium.
2. Byzantský císař měl nejen světskou, ale i církevní moc.
3. Byzantský patriarcha sídlil v Římě.
4. Z východu útočili na Byzanc Turci.
5. V roce 1453 se Turkům nepodařilo dobýt Konstantinopol.

ANO NE

I D
K E
S O
N K
Y A

tajenka:

IKONA

Arabové a Turci

4 Napiš, co víš o islámu.

Učení o jediném pravém Bohu, který se nazývá ..... Alláh .....

Vyznavač islámu se nazývá ..... muslim .....

Vznik islámu je spojen se jménem proroka ..... Mohameda .....

Posvátná kniha islámu se jmenuje ..... Korán ..... Věří, že hříšníky čeká ..... věčné zatracení .....

Muslimská svatyně se nazývá ..... mešita ..... Posvátné město islámu se jmenuje ..... Mekka .....

Věří, že ti, kdo se řídí jeho přikázáními, čeká po smrti ..... blažený život .....

5 Zakresli do mapy:

- Franckou říši
- Byzanc
- Arabskou říši
- Konstantinopol
- Mekku

6 Seřaď události, jak šly po sobě. V tajence vyjde titul panovníka Osmanské říše.

A papež vyhlašuje proti Turkům křízovou výpravu

T Byzanc žádá o pomoc proti Turkům papeži

S Turci pronikají na arabské území

L Turci ovládli Malou Asii

N Turci dobyli Konstantinopol

Panovník Osmanské
říše se nazýval:

SULTÁN

Křížové výpravy

7 K obrázkům přiřaď jména míst, která jsou spojena s křížovými výpravami:

Krak des Chevaliers | Jeruzalém | Konstantinopol

Konstantinopol

Jeruzalém

Krak des Chevaliers

8 Doplň, co patří ke které křížové výpravě a co mají všechny tři křížové výpravy společné.

1 1. křížová výprava

2 2. křížová výprava

3 3. křížová výprava

S společné

S odpustění všech hříchů křížákům

1 dobytí Jeruzaléma

3 Fridrich Barbarossa

S křížáci

1 založení čtyř křížáckých států

2 Vladislav II.

S rytířské řady

1 1095 – papež Urban II.

S osvobození posvátných míst od nevěřících

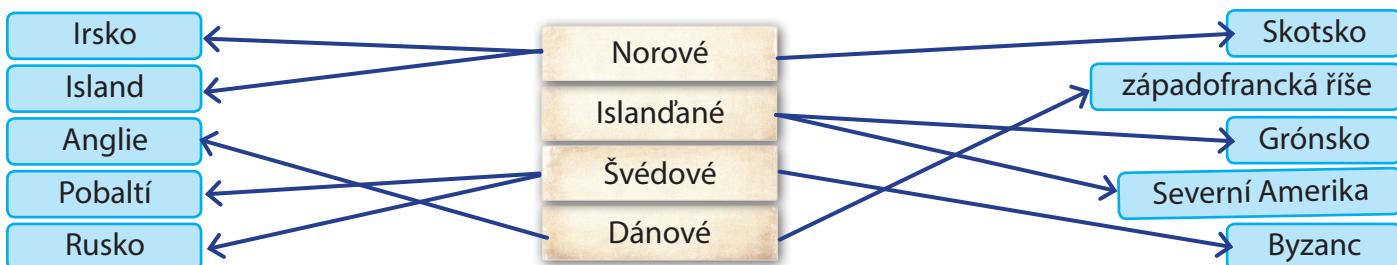
S zbohatnutí Benátek a Janova

MIMO ÚZEMÍ BÝVALÉ ŘÍMSKÉ ŘÍŠE

Seveřané a vikingové

1 Spoj jednotlivé severské národy s místy, kam podnikaly své válečné a objevné výpravy.

2 Vikingové používali na svých výpravách válečné lodě zvané drakkary (lodě ozdobené dračí hlavou) a snekkary (lodě ozdobené hadí hlavou). Doplň do jednotlivých polí chybějící údaje týkající se těchto lodí.

Vikingské lodě byly poháněny

buď ..... *vesly* .....

nebo ..... *plachtou* .....

Kormidlo sloužilo .....

..... *k řízení směru* .....

..... *plavby* .....

Vikingské lodě měly ..... *nízký* .....
ponor, a tak mohly vplouvat i do ústí řek.

Vikingští bojovníci si na bok
lodě zavěšovali své ..... *štítů* .....

Slované

3 Doplň chybějící slova do textu týkajícího se Kyjevské Rusi a Polska. Z vyznačených písmen vyjde jméno bájněho zakladatele polského vládnoucího rodu a také jeho původní povolání.

Vládci východních Slovanů se nazývali knížata a sídlili v **O P¹ E V N Ě N Y C H** hradištích.

V 9. století ovládali významná hradiště na Kyjevské Rusi varjažská knížata, jako například v Novgorodě kníže **R U R I² K**. Jedním z nejvýznamnějších panovníků Kyjevské Rusi byl

V L A³ D I M Ī R, který přijal křesťanství, aby se mohl oženit se sestrou byzantského **C Ī S A⁴ R E** a upevnit tak **S P O J E N E C T⁵ V I** mezi Byzancí a Kyjevkou Rusí.

První historicky známý **P O^a L S K Y** kníže se jmenoval Měšek I. a vzal si za manželku dceru českého knížete Boleslava I. **D O B R A^b A V U**. Dalším významným polským panovníkem byl jeho syn Boleslav Chrabrý, který byl prvním polským **K R Á^c L E M** a na čas se mu podařilo dokonce ovládnout **Č E C H Y**, odkud pocházela jeho matka.

1 2 3 4 5

a b c d

Bájný zakladatel polského vládnoucího rodu se jmenoval **P I A S T** a původně byl **O R Á Č** v podhradí Hnězdna. Který jiný slovanský kníže měl původně stejné povolání a byl rovněž zakladatelem vládnoucího rodu? ..... *například Přemysl Oráč* .....

OPAKOVÁNÍ

1 Doplň pyramidu složení středověké společnosti.

šlechta	řemeslníci
panovník	zemědělci
obchodníci	duchovní

2 Spoj pojmy s jejich významem.

naturálie	pohlavní zdrženlivost kněží
feudum	člověk, který se zavázal k duchovní službě v klášteře
celibát	představený mužského kláštera
řeholník	léno, propůjčená půda
opat	dávky placené v zemědělských a řemeslných produktech

3 Seřaď události, jak šly po sobě. Z písmen sestaví jméno syna Karla Velikého a místo, kde byla roku 843 podepsána smlouva o rozdělení říše.

VE Maďaři poraženi v bitvě na Lechu	BOŽ rozpad Francké říše na 3 části	LU Chlodvík králem Francké říše	ÍK Karel Veliký franckým králem
DV majordomus Karel Martel porazil Arabov	UN Fridrich Barbarossa podnikl tažení do severní Itálie	NÝ Jindřich Ptáčník králem východofrancké říše	
PO Karel Veliký korunován v Rímě císařem			
RD boje o investituru			
	LU DV ÍK PO BOŽ NÝ VE RD UN	Syn Karla Velikého a poslední panovník nerozdělené Francké říše se jmenoval ..... LUDVÍK POBOŽNÝ	Francká říše byla rozdělena na tři části smlouvou uzavřenou v roce 843 v místě zvaném ..... VERDUN ..... .

4 Doplň text týkající se křížových výprav.

Cílem křížových výprav bylo osvobodit pro křesťany ..... **POSVÁTNÁ** ..... místa (Jeruzalém, Betlém, Nazaret) z rukou muslimů. Symbolem křížáků byl ..... **KŘÍZ** ..... . První křížovou výpravu vyhlásil ..... **PAPEŽ** ..... v roce 1095 a slíbil všem účastníkům ..... **ODPUŠTĚNÍ** ..... hříchů. Křížákům se podařilo dobýt ..... **JERUZALÉM** ..... a založili ve Svaté zemi čtyři křížácká království. Ta však nedokázala odolávat útokům Turků, a tak byly vyhlášeny další ..... **KŘÍŽOVÉ VÝPRAVY** ..... Na křížových výpravách mimo jiné také zbohatla města ..... **BENÁTKY** ..... a ..... **JANOV** ..... , která zajišťovala dopravu křížáků.

PRVNÍ STÁTNÍ ÚTVARY NA NAŠEM ÚZEMÍ

Sámová říše

1 Najdi chyby v textu a oprav je. Celkový počet chyb, které najdeš, je stejný jako údajný počet Sámových manželek.

Slované žijící na našem území byli ohrožováni kočovními **Franky**, kteří sídlili v oblasti **francéška** dnešního **Polska**.

V roce 623 se Slované pod vedením **avarů** kupce Sáma spojili s **povedlo** a povstali proti **spřáteleným** Avarům, nad nimiž se jim **nepovedlo** zvítězit. Slované pod Sámovým vedením pak vytvořili celek, kterému se říká **kmenový svaz**.

Pod Sámovým vedením pak vytvořili celek, kterému se říká **kmenové císařství**.

Vznik Sámovy říše znepokojil také franckého panovníka **Chlodvíka** a ten hledal záminku, proč na Slovany **nezátočit**.

Nakonec tuto záminku našel a došlo k bitvě u **Wogastisburgu**, kde byl Sámo **porazen**.

Jedinou písemnou zmínu o Sámově říši najdeme v kronice avarského kronikáře **Dagoberta**.

Sámo měl tedy

12 manželek.

2 Seřad' události, jak šly po sobě. V tajence vyjde jméno, kterým byli nazýváni Slované ve Fredegarově kronice.

N Slované si volí Sáma za svého vůdce

E porážka Avarů roku 623

É rozpad Sámovy kmenového svazu

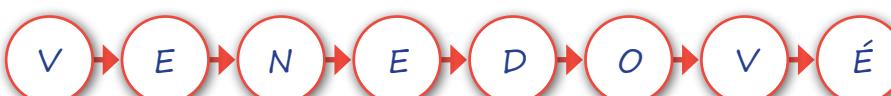
V nájezdy Avarů na slovanské území

O porážka Dagoberta u Wogastisburgu

V Sámová smrt

E napadení franckých kupců na území Sámovy říše

D válka s Franckou říší

Fredegar nazýval Slovany
VENEDOVÉ

Velká Morava

3 Dopiš do druhého řádku jména velkomoravských knížat a do kroužku k událostem vepiš číslo knížete, za jehož vlády se odehrály.

1. historicky známý kníže (asi 830 – 846)	2. kníže (846 – 870)	3. kníže (870 – 894)	4. kníže (894 – 906)
Mojmír I.	Rastislav	Svatopluk	Mojmír II.

2 příchod Konstantina a Metoděje

1 platil mírový poplatek franckému panovníkovi

1 vyhnání knížete Pribiny z Nitry

3 vyhnání Metodějových žáků

3 křest Bořivoje a Ludmily

4 nájezdy kočovných Maďarů

3 největší územní rozsah Velké Moravy

2 válka s Franky

4 Rozhodni, zda jsou tvrzení týkající se Konstantina a Metoděje pravdivá. Písmena uvedená u pravdivých tvrzení zapiš do tajenky. (Tajenuku zapisuj po sloupcích.)

V	Konstantin s Metodějem pocházeli z Řecka.	G	Konstantin vytvořil nové písmo hlaholici.
E	Na Velkou Moravu je pozval kníže Rastislav.	R	Vydali se do Říma, aby se obhájili před papežem.
N	Na Velkou Moravu je vyslal papež.	E	Vydali se do Říma, aby navštívili Kristův hrob.
G	Jako věrozvěstové jsou označováni, protože hodně cestovali.	A	Konstantin přijal v Římě jméno Cyril.
L	Do slovanského jazyka přeložili část bible.	D	Konstantin v Itálii vstoupil do kláštera a krátce nato zemřel.
I	Do slovanského jazyka přeložili některé bohoslužebné texty.	L	Metoděj v Itálii vstoupil do kláštera a krátce nato zemřel.

Po svém příchodu na Velkou Moravu se Konstantin s Metodějem usadili nejprve u Mikulčic, později v dalším významném centru Velkomoravské říše, městě zvaném ..... *VELIGRAD* .....

5 Zaškrtni fajfkou z následujících předmětů ty, které patří na velkomoravské hradiště.

6 Dokážeš spojit některá staroslověnská slova s jejich současným překladem do češtiny?

jazva	sjedalište	žilište	gora	besjedovati	jasti	koničina
lavice	konec	hora	zranění	obydlí	jíst	mluvit

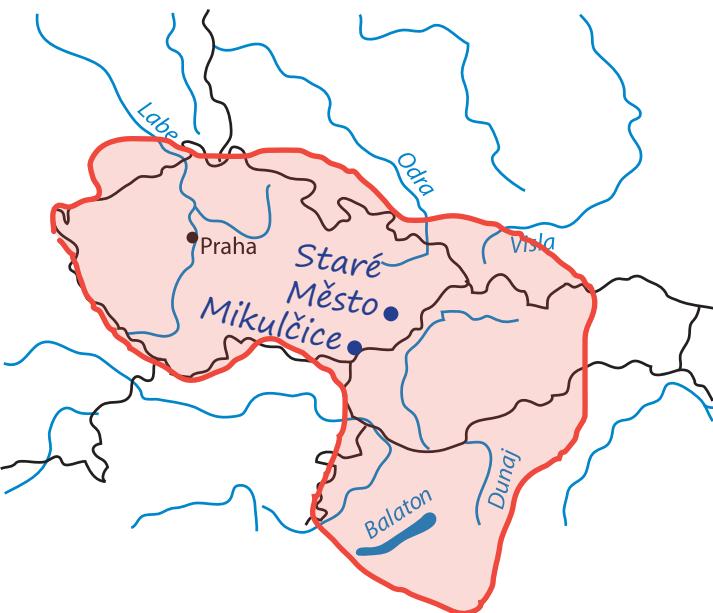

7 Zakresli do mapy přibližný rozsah Velkomoravské říše za vlády Svatopluka a vyznač, kde se nacházela hradiště Mikulčice a Staré Město u Uherského Hradiště.

8 Podle mapy napiš, do kterých dnešních států Velká Morava zasahovala.

ČESKÁ REPUBLIKA, SLOVENSKÁ

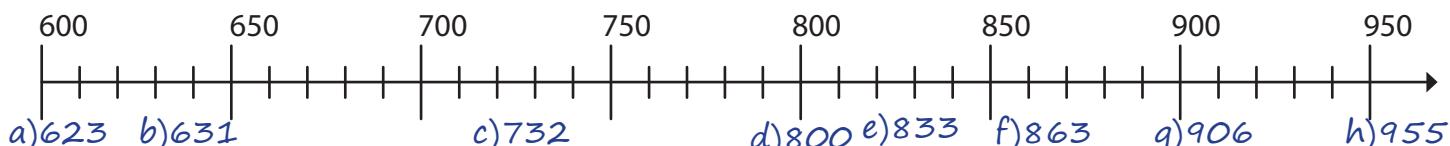
REPUBLIKA, POLSKO, MAĎARSKO

9 Vyznač na časové ose.

- a) povstání Slovanů proti Avarům
- b) bitva u Wogastisburgu
- c) bitva u Poitiers
- d) korunovace Karla Velikého římským císařem

- e) vyhnání knížete Pribiny z Nitry
- f) příchod Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu
- g) poslední zmínka o Velké Moravě
- h) bitva na Lechu

10 Vyluštěti doplňovačku. V tajence najdeš odpověď na otázku, jakou funkci zastával Metoděj na Velké Moravě a v Panonii.

1. Sídlo velkomoravských knížat se nazývalo....
2. Nitranský kníže se jmenoval....
3. Nákončí je název ozdoby, která byla připevněna na ... opasku.
4. Jazyk, v němž kázali frančtí kněží, byla....
5. Český kníže, který přijal křest na dvoře knížete Svatopluka z rukou Metoděje, se jmenoval....
6. Věrozvěst se označuje také jako ....
7. Po smrti Metoděje byla zakázána ... bohoslužba.
8. Velkomoravský panovník měl titul ....
9. Z hlaholice vznikla postupným vývojem ....
10. Hlava katolické církve se nazývá ....

Metoděj byl velkomoravský a panonský ..... **ARCIBISKUP** .....

11 Utvoř z dvojic věty.

Největší rozkvět zažila Velká Morava ...

... látky, sůl a koření.

Velká Morava se stala ...

... za vlády knížete Svatopluka.

Na Velkou Moravu se dovážely ...

... důležitou obchodní křížovatkou.

Z Velké Moravy se vyuvažely ...

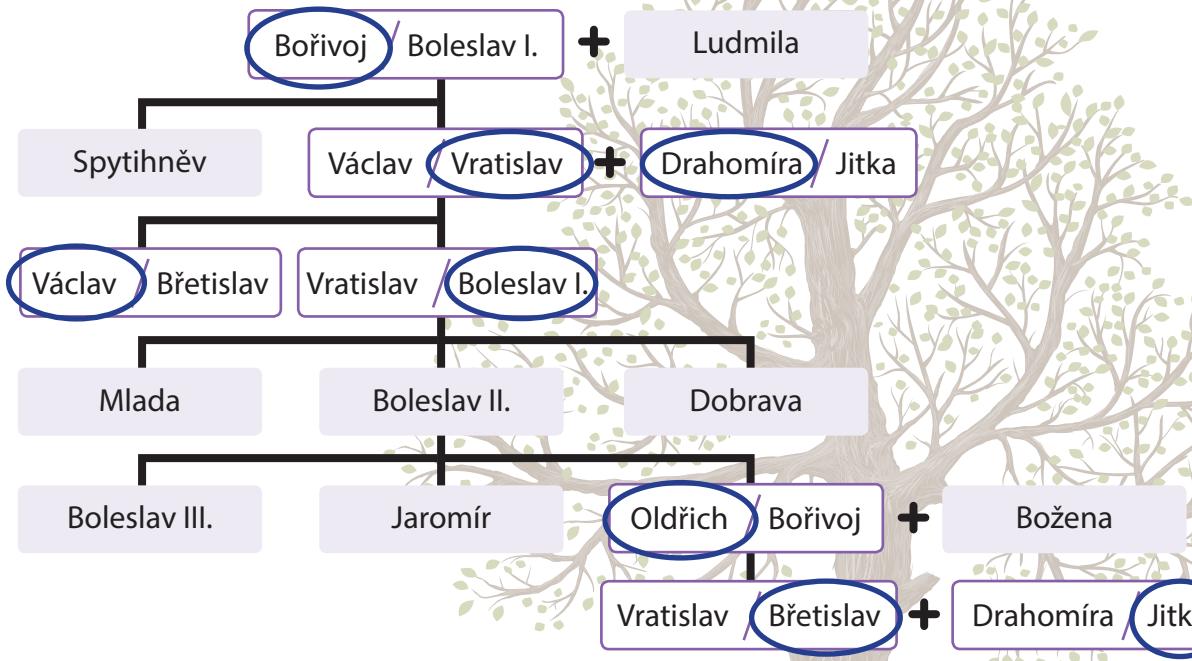
... uměleckého řemesla, především šperky.

Velmi ceněné byly výrobky ...

... kožešiny, kůže, vosk a stříbro.

ČECHY V DOBĚ KNÍŽECÍ

1 Zakroužkuj správné jméno v rodokmenu prvních Přemyslovců.

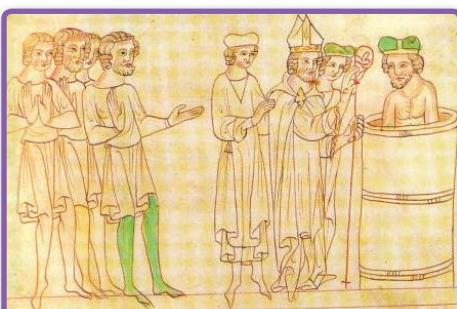

2 S pomocí rodokmenu doplň následující věty. Z vyznačených písmen sestav jméno místa, kde původně sídlili Přemyslovci.

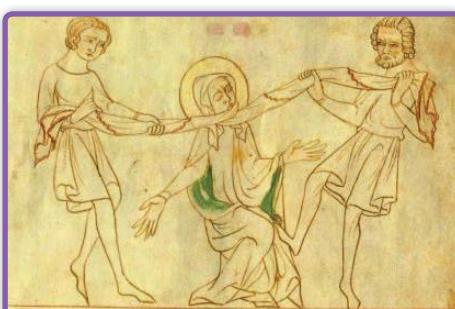
Drahomíra byla Vratislavova **M A N Ž Ě L K A**. Ludmilin vnuk se jmenoval **V Á C L A V**. Bratr knížete Václava se jmenoval **B O L E S L A V**. Drahomíra byla Václavova **M A T K A**. Oldřich byl Břetislavův **O T E C**. Nejmladší ze synů Boleslava II. se jmenoval **O L D Ě R I C H**. Snacha kněžny Ludmily se jmenovala **D R A H O M Í R A**. Boleslav II. byl Oldřichův **O T E C**. Kníže Spytihněv byl Václavův **S T R Y C**. Oldřichův bratr byl kníže **J A R O M Í R**.

Přemyslovci tedy původně sídlili na místě zvaném ..... **LEVÝ HRADEC**

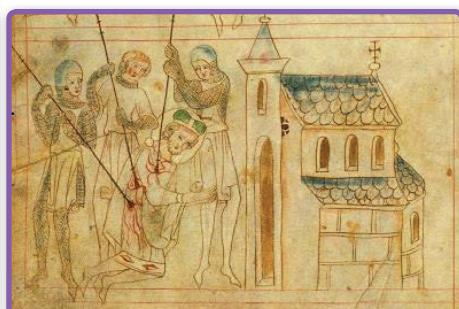
3 Kdo to byl?

Byl společně se svou manželkou pokrýtěn na dvoře velkomoravského knížete Svatopluka. Křest vykonal arcibiskup Metoděj.

Byla uškrcena vrahym, které najala Drahomíra, aby se nemusela dělit o regentskou vládu.

Byl zavražděn svým bratrem 28. září 935 ve Staré Boleslavi, když šel na ranní bohoslužbu do kostela sv. Kosmy a Damiána.

KNÍŽE BOŘIVOJ

KNĚŽNA LUDMILA

KNÍŽE VÁCLAV

4 O životě a smrti mučedníků a svatých vypráví takzvané legendy. Seřad' úryvky z první staroslověnské legendy o sv. Václavu podle toho, jak se asi události v předvečer a druhý den ráno 28. září 935 staly.

2 Časně zrána zvonili na jitřní. Jakmile Václav uslyšel zvon, řekl: Díky tobě, Pane, že ses mi dal dočkat tohoto jitra. I vstal a šel na jitřní. Hned v bráně jej dostihl Boleslav. Václav se naň ohlédl a řekl: Bratře, včeras nám dobře posloužil.

3 Kuchu Boleslava se naklonil däbel a zkazil jeho srdce, že mu odpověděl: Nyní ti chci lépe posloužiti. Po těch slovech udeřil jej mečem po hlavě. Václav se obrátil a řekl: Co ti to napadlo, bratře? A po těch slovech jej uchopil a srazil na zem.

4 Tu přispěchal jakýsi Tuža a ťal Václava do ruky. Ten poraněn na ruce pustil bratra a běžel do chrámu. Tu dva däbli řečení Tira a Česta ubili jej v bráně chrámové. Hněvsa pak přiskočil a probodl mu bok mečem. Václav ihned vypustil svou duši se slovy: Vruce tvé, Pane, poroučím ducha svého.

1 Když nastala noc, shromáždili se ti zlí psi na dvorci jednoho z vrahů Hněvsi, zavolali Boleslava a s ním se usnesli na onom däbelském záměru proti jeho bratru. [...] I řekli: Až půjde na jitřní, tehdy si naň počíháme.

5 Seřad' události, jak šly po sobě. V tajence vyjde název prvního kláštera založeného v Čechách a jméno jeho první abatyše.

L založení pražského biskupství

Ř vražda knížete Václava

A Břetislav vydal první zákoník

I Boleslav I. knížetem

I vláda kněžny Drahomíry

J Bořivoj zakládá Pražský hrad

D připojení Moravy k českému knížectví

M bitva na Lechu

A vyvraždění Slavníkovců

První klášter na území Čech byl ženský klášter svatého ..... **JIŘÍ** ..... na Pražském hradě. Jeho první abatyší byla ..... **MLADA** ..... , dcera knížete **BOLESLAVA I.**... (doplň podle rodokmenu Přemyslovců).

6 Pomocí číslovky přířad', co k sobě patří.

1 - Břetislav, **2** - Boleslav I., **3** - Boleslav II.

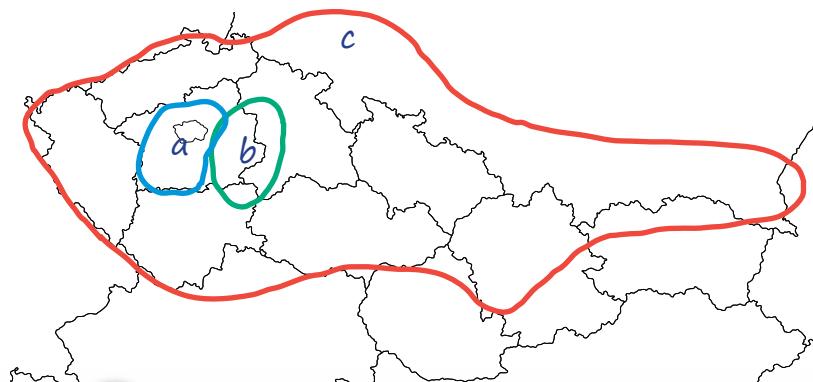
2 ..... první česká mince	3 ..... Dětmar a Vojtěch	2 ..... denár	3 ..... vyvraždění Slavníkovců
3 ..... založení pražského biskupství	1 ..... vládne nejstarší z rodu Přemyslovců	1 ..... stařešinský řád	

7 Zakresli do mapy území, které...

a) ovládali Přemyslovci za vlády knížete Václava počátkem 10. století,

b) ovládali Slavníkovci,

c) ovládali Přemyslovci za vlády Boleslava III.

PRVNÍ ČEŠTÍ KRÁLOVÉ

1 Doplň tabulku s pomocí nápovědy. Z písmen sestaví jméno dcery Přemysla Otakara I., která byla prohlášena za svatou. (Tajenuk zapisuj po řádcích.)

	Dostal královský titul v roce ...	Dostal královský titul od ...	Dostal královský titul za ...	Udělený královský titul ...
Vratislav	(A) 1085	(N) Jindřicha IV.	(E) pomoc v boji o investituru	(Ž) nebyl dědičný
Vladislav II.	(K) 1158	(A) Fridricha Barbarossy	(-) pomoc při válečném...	(Č) měl být dědičný, ale...
Přemysl Otakar I.	(E) 1212	(S) Fridricha II. Sicilského	(K) pomoc při boji o trůn...	(Á) byl dědičný

8 Fridricha II. Sicilského   **A** 1085   — pomoc při válečném tažení do severní Itálie

E pomoc v boji o investituru   **E** 1212   **N** Jindřicha IV.   **K** 1158

Á byl dědičný   **Ž** nebyl dědičný   **K** pomoc při boji o trůn římského krále

Č měl být dědičný, ale jeho potomkům se jej nepodařilo udržet   **A** Fridricha Barbarossy

Dcera Přemysla Otakara I., která byla prohlášena za svatou, se jmenovala ..... **ANEŽKA ČESKÁ** .....

2 Vyber správnou odpověď. Z písmen sestaví jméno místa, kde byla zobrazená listina vydána.

1) Na obrázku je listina zvaná	A Stařešinský řád.	B Zlatá bulha sicilská.
2) Pečeť připojená k listině je	A zlatá.	B vosková.
3) Listinu vydal	R Jindřich Ptáčník.	S Fridrich II. Sicilský.
4) Tuto listinu obdržel	H Vratislav II.	I Přemysl Otakar I.
5) Českému králi zaručovala	L dědičný královský titul.	M nedědičný královský titul.
6) Listina byla vydána v roce	D 1085.	E 1212.
7) Listina je psána	I česky.	J latinsky.

Listina byla vydána ve městě ..... **BASILEJ** .....

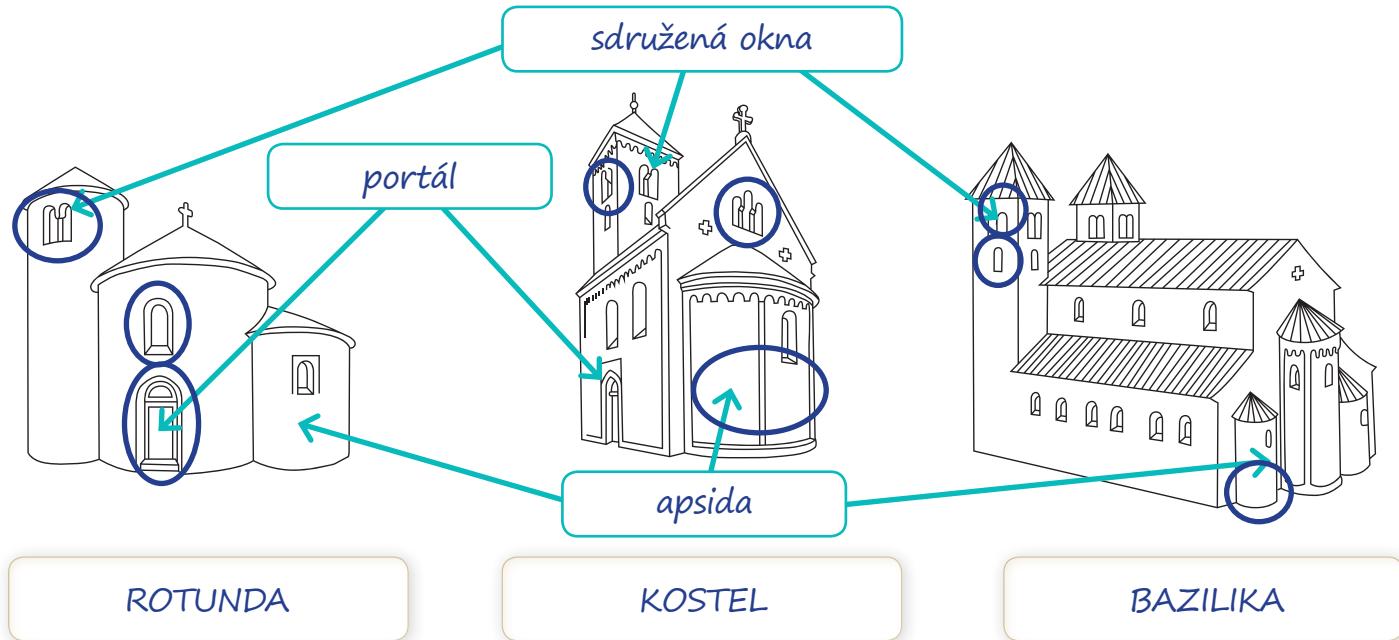
3 Rozhodni, co patří k nástupnictví podle stařešinského řádu a co k prvorodenectví.

Stařešinský řád	Prvorodenectví (primogenitura)
a), f), e)	b), c), d)

a) Korunu získává nejstarší z vládnoucího rodu.	b) Přemysl Otakar I.	c) Pokud nemůže prvorodený syn vládnout, korunu získává nejbližší mužský příbuzný zemřelého panovníka.
d) Korunu získává prvorodený syn po smrti svého otce.	e) Břetislav	f) „A proto vás ... prosím a zapříšahám přísahou vaší věrnosti, aby mezi mými syny nebo vnuky vždy nestarší držel moc.“

KULTURA RANÉHO STŘEDOVĚKU - ARCHITEKTURA

- 1 Doplň jednotlivé znaky románské architektury a názvy typů staveb:
portál | sdružená okna | apsida | bazilika | kostel | rotunda

- 2 U každé ze staveb v úloze 1 vyznač barevně alespoň tři místa, kde najdeš půlkruhový oblouk.
3 Vyber stavby, které jsou postaveny v románském slohu. Z písmen sestav jména dvou románských hradů, které najdeme v Čechách.

Dva románské hrady, jejichž pozůstatky se nám zachovaly
dodnes, se jmenují ..... **CHEB** ..... a ..... **PŘÍMDA** .....

4 Na obrázku vidíš model Pražského hradu, jak vypadal v době románské. Doplň k jednotlivým stavbám jejich jména.

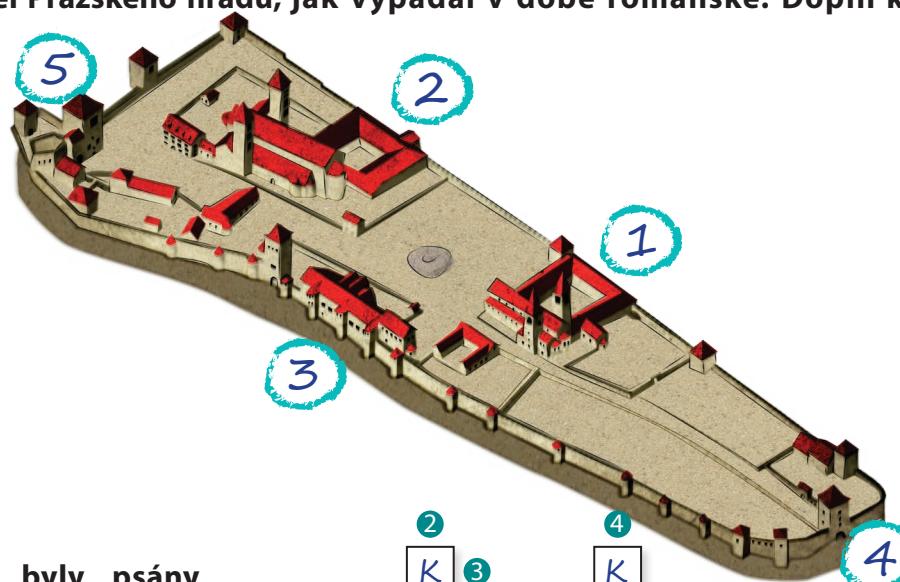
1 bazilika a klášter sv. Jiří

2 bazilika sv. Víta

3 královský palác

4 Černá věž

5 Bílá věž

5 Středověké rukopisy byly psány ručně v klášterech na pergamen. Co to je pergamen a jak se vyráběl, zjistíš, když vyluštíš následující křížovku a označená písmena použiješ k doplnění vět.

Vodorovně:

6. ozdobný prvek románských nástěnných maleb
7. středověký sborový zpěv
8. bohatě zdobený vchod do chrámu
9. město na Moravě s románskou bazilikou, zapsané na seznam památek UNESCO
10. vnitřek kostelů zdobili ..... malby
11. představená ženského kláštera

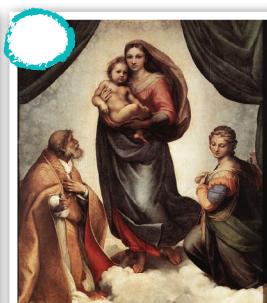
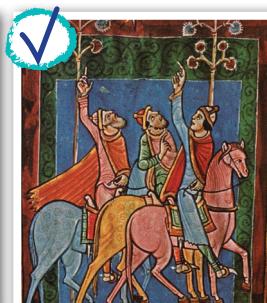
Svisle:

1. Dalimilova
2. autor nejstarší kroniky Čechů
3. středověká ilustrace v rukopisech
4. místo, kde žijí mniši
5. románská církevní stavba s kruhovým půdorysem

Nejprve se (1-8) ..... **OČISTILA** ..... zvířecí kůže (z osla, vepře, kozy, ovce či hovězího dobytka) od chlupů, pak se (9-15) ..... **NAPNULA** ..... na rám, zdrsnila pemzou, potřela (16-22) ..... **BĚLOBOU** ..... a nakonec se hladila a leštěla. Poté se pergamen ořízl a byl připraven k použití. Nevýhodou pergamenu byla jeho vysoká (23-26) ..... **CENA** ..... , proto se v některých případech původní text vyškrabal a pergamen se tak dal použít znovu.

6 Která z těchto uměleckých děl patří do doby románské? Zaškrtni.

OPAKOVÁNÍ

1 Seřaď osobnosti, jak žily po sobě, přiřaď jim čarou správný popis a dokonči věty.

1 Sámo

8 Přemysl Otakar I.

5 Drahomíra

7 Boleslav I.

4 Ludmila

3 Bořivoj

2 Konstantin

6 Sv. Václav

Český král, který získal dědičně královský titul v roce 1212 na základě listiny zvané **ZLATÁ BULA SICILSKÁ** .....

Jeden z věrozvěstů, vytvořil písmo hlaholici, při svém pobytu v Římě přijal jméno **CYRIL** .....

Manželka prvního historicky doloženého Přemyslovce, která byla společně s manželem pokřtěna na Velké Moravě. Zemřela tak, že byla **UŠKRCENA** .....

Český kníže kvůli vraždě svého bratra získal přezdívku Ukrutný. Razil první české mince, stříbrné **DENÁRY** .....

Francký kupec, který sjednotil Slovany a porazil Franky v bitvě u **WOGASTISBURGU** .....

Kněžna, která se po smrti svého manžela stala regentkou a vládla za svého nezletilého syna. Nechala zavraždit svou tchyni **LUDMILU** .....

Český kníže, který byl zavražděn svým bratrem ve **STARÉ BOLESLAVI** .....

První historicky doložený Přemyslovec, přesunul sídlo rodu z Levého Hradce na **PRAŽSKÝ HRAD** .....

2 Přiřaď k letopočtům události.

631, 863, 935, 973, 1085, 1212

Vratislav II. obdržel královský titul

1085

zavraždění knížete Václava

935

bitva u Wogastisburgu

631

Zlatá bula sicilská

1212

založení pražského biskupství

973

příchod Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu

863

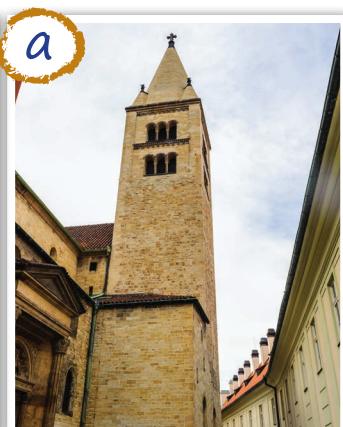
3 Přiřaď ke stavbě její jméno.

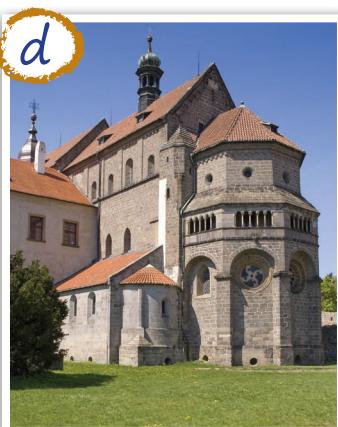
a bazilika sv. Jiří na Pražském hradě

b rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě

c rotunda sv. Jiří na Řípu

d bazilika sv. Prokopa v Třebíči

VRCHOLNÝ A POZDNÍ STŘEDOVĚK - SPOLEČNOST

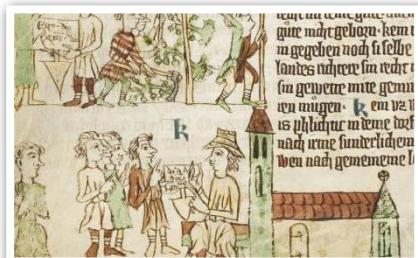
Venkov, město

1 Vylušti doplňovačku. V tajence vyjde označení člověka, který byl pověřen vrchností založením města nebo vesnice.

1. osídlování nového území
2. svazky slámy použité na zakrytí střechy
3. odstraňování pařezů ve vykáceném lese
4. krátké trámy s kamenným nebo cihlovým zdivem jsou typické pro domy ...
5. část postroje zvířat sloužící k zapřažení do pluhu
6. z dlouhých trámů se stavěly domy ...
7. osoba stojící v čele vesnice, zastupující vrchnost

Založením města nebo vesnice pověřovala vrchnost (šlechtic nebo panovník) osobu, která se nazývala ..... **LOKÁTOR** ..... (podle latinského „locus“ – místo). Ten měl za úkol najít lidi ochotné se v novém místě usadit a organizoval všechny náležitosti potřebné k založení obce. Často se po splnění tohoto úkolu stával rychtářem v daném místě. Která z osob na obrázku je asi lokátor?

2 Rozhodni, které ze vsí na zobrazených plánech jsou uspořádány kolem návsi a které podél hlavní cesty.

kolem návsi   podél hlavní cesty

kolem návsi   podél hlavní cesty

kolem návsi   podél hlavní cesty

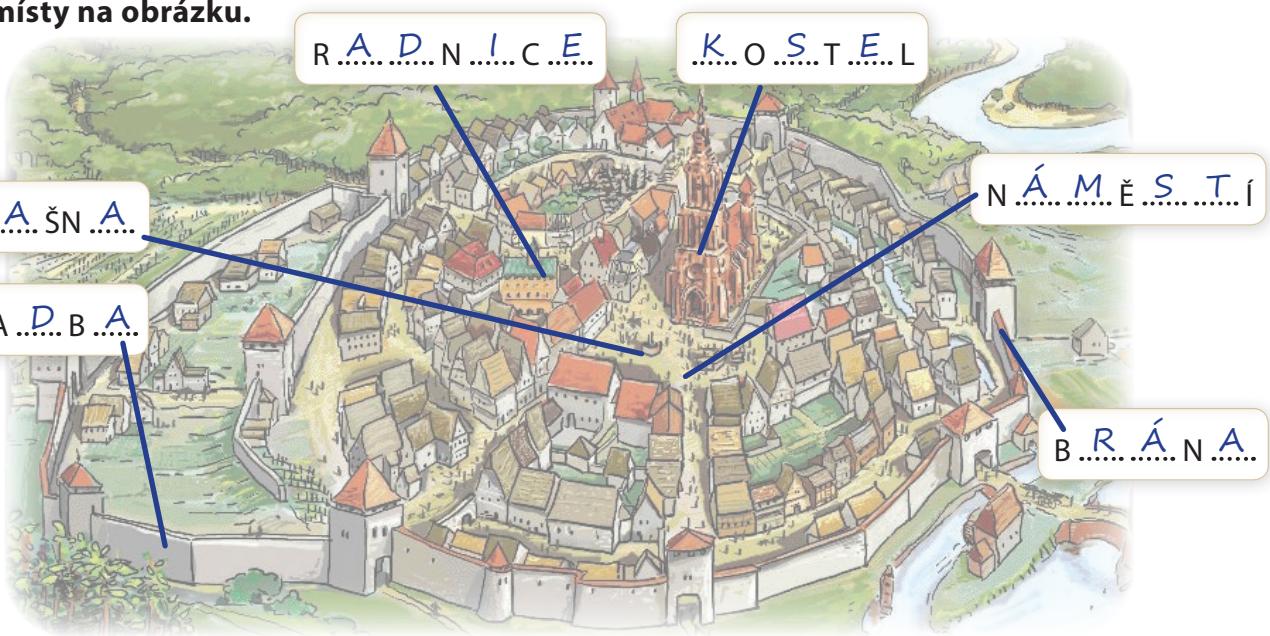
3 Zapiš do tabulky jednotlivé pojmy z období kolonizace a jména obcí, která jsou od nich odvozena.

Újezd nad Lesy	Červená Lhota	Žďár nad Sázavou	Lhota	Klučov	Újezd u Průhonic
Klučení	Lhotka nad Labem	Žďáření	Klučenice	Žďár nad Metují	Újezd

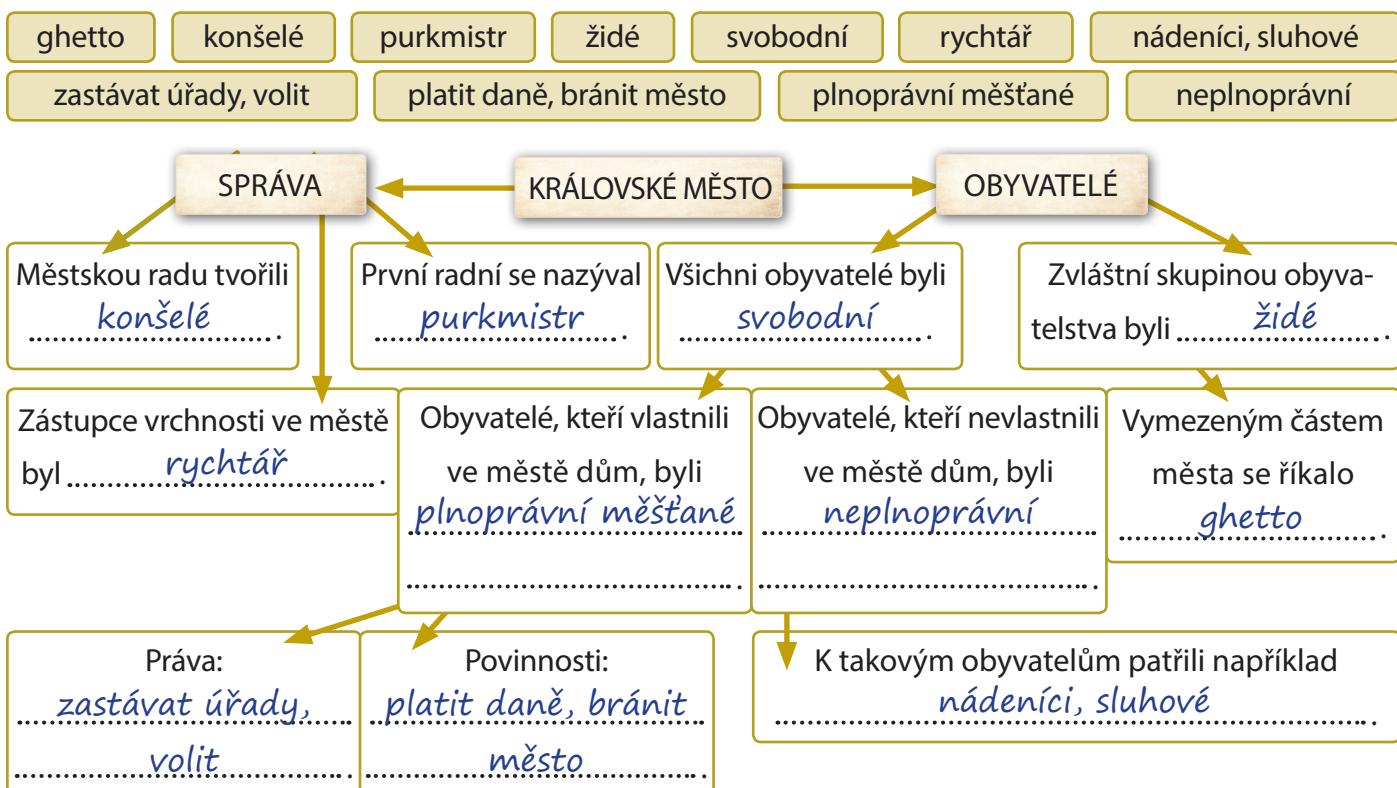
	pojem	názvy obcí
Odstraňování pařezů v pokáceném lese	Klučení	Klučov, Klučenice
Zalesněné území ohrazené vodním tokem nebo nápadnými přírodními znaky	Újezd	Újezd nad Lesy, Újezd u Průhonic
Získávání zemědělské půdy pomocí vypálení lesního porostu	Žďáření	Žďár nad Sázavou, Žďár nad Metují
Prominutí povinností vůči vrchnosti na určitou dobu	Lhota	Písková Lhota, Lhotka nad Labem, Červená Lhota

4 Doplň názvy jednotlivých staveb, které lze najít ve středověkém městě a spoj tyto stavby s mísťmi na obrázku.

5 Doplň s využitím nápovery schéma týkající se středověkého královského města.

6 Doplň k jednotlivým typům měst konkrétní příklady (jména měst).

Královské	Věnné	Poddanské	Horní	Lázeňské
PRAHA, BRNO, ČÁSLAV	HRADEC KRÁLOVÉ, MĚLNÍK	ČESKÝ KRUMLOV	JIHLAVA, KUTNÁ HORA	KARLOVY VARY

DĚJINY VÝZNAMNÝCH STÁTŮ A NÁRODŮ V EVROPĚ

1 Najdi chyby v textu a oprav je. Podle počtu chyb určíš, na kterém hradě v Čechách byly po jistou dobu uloženy říšské korunovační klenoty.

Svatá říše římská ~~měla~~ neměla dědičného panovníka, takže římský král byl volen ~~vždy, když stávající zemřel~~ kurfiřti ~~jen když vymřel jeho rod~~ sedm Rímského krále volili ~~forti~~, kterých bylo osm. ~~Tři~~ Čtyři z nich byli církevní hodnostáři, čtyři pak světští. Mezi nimi byl například český král ~~nebo polský král~~. Původně se museli na volbě jednomyslně shodnout, teprve Karel IV. zavedl změnu, kdy stačilo ~~pět~~ nadpoloviční hlasů, aby byl král zvolen.

5 chyb - Křivoklát	6 chyb – Pražský hrad
7 chyb - Karlštejn	8 chyb - Rabí

V době vlády Karla IV. a jeho synů byly říšské korunovační klenoty uloženy na hradě **KARLŠTEJN** ....., odkud byly odvezeny až za husitských válek.

2 Doplň do tabulky informace týkající se stoleté války.

Stoletá válka (1337 – 1453)	
Příčina	<i>Spory o královskou korunu ve Francii</i>
	<i>Spory o Flandry</i>
Válčící strany	<i>Anglie x Francie</i>
Významné bitvy	<i>1346 – bitva u Kresčaku 1415 – bitva u Azincourtu</i>
Johanka z Arku	<i>Venkovská dívka</i>
Výsledek války	<i>Francie se ubránila, Angličanům zůstal na kontinentě pouze přístav Calais; Francie se stala velmocí.</i>

3 Doplň text. Z vyznačených písmen sestavíš jméno postavy, která podle pověsti v této době v Anglii žila.

Za základ anglického parlamentu považujeme rok 1215, kdy král **J A N B E Z Z E M E K** vydal listinu zvanou **V E L K Á L I S T I N A S V O B O D**, v níž ustanovuje volený sbor pětadvaceti **B A R O N Ú**, kteří měli **D O H L I Ž E T** na to, zda král a jeho úředníci dodržují zákony. Pokud by král odmítal zjednat nápravu, měli **P R Á V O** donutit ho k tomu jakýmkoli prostředky.

V době Jana Bezzemka žil údajně v Anglii ..... **ROBIN HOOD** .....

Napiš, jak se proslavil: ..... **JAKO ZBOJNÍK** .....

4 Dokonči větu zaškrtnutím správné možnosti.

1) Papežské schizma je...	☒ ...současná vláda více papežů.	☐ ...název pro volbu papeže.
2) Desátek byl...	☒ ...poplatek od věřících církvi.	☐ ...anglická délková míra.
3) Odpustek byl...	☐ ...část střechy kostela.	☒ ...prominutí trestu za hřich.
4) Koncil je...	☐ ...sněm, který volí římského krále.	☒ ...církevní sněm.

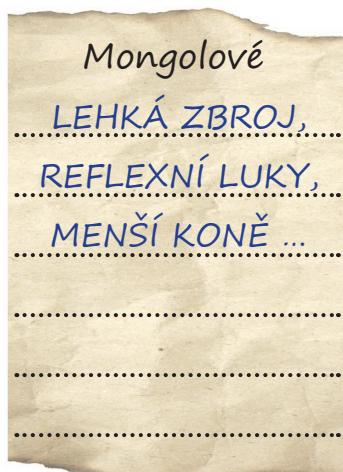

Východní a střední Evropa

5 Doplň správná slova do vět.

Ve 13. století zaútočili z východu na území Kyjevské Rusi Mongolové, kterým se také říkalo **TATARÍ**, v jejichž čele stál **CÍNGISCHÁN**. V ruských stepích založili obrovskou říši zvanou **ZLATÁ HORDA**. Mongolové dokonce podnikli výpad až do střední Evropy a v roce 1241 zpustošili Moravu. Teprve velkoknížeti Ivanovi III. se podařilo Mongoly **PORAZIT** a byl také prvním ruským vládcem, který se tituloval jako car (pochází z latinského slova caesar, stejně jako titul **CÍSAŘ**).

6 Na základě obrázku porovnej, jaký byl rozdíl mezi výzbrojí středověkých rytířů a mongolských válečníků.

Jižní Evropa

7 Seřaď historické události, které vedly ke sjednocení Španělska napsáním číslice 1 (nejstarší) až 6.

1	Vizigóti	5	dobytí Granady	3	malá křesťanské království
2	Arabové	6	konec reconquisty	4	Kastilsko - Aragonská unie

8 Zakresli do mapy rozsah Osmanské říše v 16. století.

Vyznač tato místa:

- Vídeň
- Moháč
- Konstantinopol

Jak se nazývala síť obchodních cest vyznačená na mapě oranžovou barvou?

hedvábná stezka

OBJEVNÉ PLAVBY

1 Rozliš příčiny a důsledky objevných plaveb. P - příčina, D - důsledek

D nová naleziště zlata a stříbra	P nedostatek drahých kovů	D zlepšování zeměpisných znalostí	P narušení obchodních cest Turky
P touha po bohatství říší na východě	D dovážení černých otroků z Afriky do Ameriky	D Španělsko a Portugalsko bohatou a stávají se velmocemi	

2 Urči jména jednotlivých mořeplavců a vyber cestu, kterou se plavili.

1. Jsem Portugalec a podařilo se mi obeplout nejjižnější výběžek Afriky, který jsem pojmenoval Bouřlivý mys.

2. Jsem Portugalec a jako první Evropan jsem se dostal do Indie obeplutím Afriky. Plavba mi trvala deset měsíců.

3. Jsem Ital ve španělských službách a podnikl jsem celkem čtyři plavby na západ. Mé lodi, s nimiž jsem podnikl první plavbu, se jmenovaly Santa Maria, Pinta a Niña.

4. Jsem Portugalec a vydal jsem se s 5 loděmi z Evropy na západ. Sám jsem sice zahynul na Filipínách, ale jedna má loď plavbu dokončila a byl tak podán důkaz, že je Země kulatá.

● Mořeplavec č. 1 jménem ..... BARTOLOMEO DIAZ .....
● Mořeplavec č. 2 jménem ..... VASCO DA GAMA .....
● Mořeplavec č. 3 jménem ..... KRYŠTOF KOLUMBUS .....
● Mořeplavec č. 4 jménem ..... FERNAO DE MAGALHAES .....

3 Vyber správné možnosti. Které z těchto zvířat a plodin se díky zámořským objevům dostaly do Evropy? Z písmen sestaví jméno muže, po němž byl pojmenován nově objevený kontinent.

CÍRKEVNÍ ARCHITEKTURA

V období románského slohu se stavěly tři základní typy kostelů – rotundy, tribunové kostely a baziliky (na obrázku bazilika Notre Dame v Poitiers). Mezi **typické znaky** románského slohu patří půlkruhový oblouk a klenuté stropy na masivních zdech a sloupech, které byly zakončeny ozdobnými hlavicemi.

V období gotiky se objevuje nový typ církevní architektury - katedrála (na obrázku katedrála Notre Dame v Paříži). Mezi **typické znaky** gotiky patří protažení staveb do výšky a jejich zúžení, lomený oblouk spolu s vnitřním a vnějším opěrným systémem. Na gotických katedrálách nacházíme fiály (ozdobné věžičky), chrlíce a rozety (zdobená kruhová okna).

Renesanční architekti se inspirují antickým Římem. Mezi **typické prvky** renesančních staveb patří kupole (S. Maria del Fiore ve Florencii), místo lomených oblouků se používají kruhové, u oken se setkáváme s jednoduchými obdélnými tvary. Nákladnější stavby si nechávají stavět nově také měštané. Typickými znaky staveb jsou sgrafita, rímsy a arkády.

SVĚTSKÁ ARCHITEKTURA

Hradы (na obrázku Castillo del Loarre) sloužily především jako pevnosti k obraně před nepřítelem. Byly stavěny tak, aby ovládaly kraj i jeho obyvatele. Hradы byly tvořeny obytným palácem pro panovníka nebo šlechtu, hradbami, příkopy a věžemi.

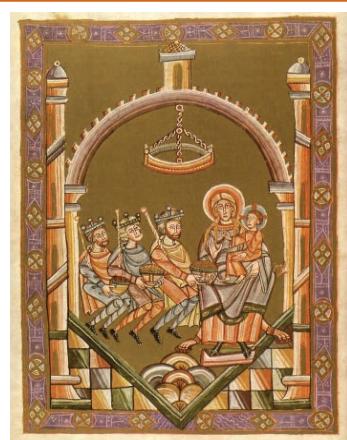

Gotika je obdobím největšího rozvoje hradů. Nejrozšířenější jsou hradы bergfritové, jejichž základem je věž (na obrázku hrad Loket), a hradы typu kastel s více válcovými věžemi v hradbách. Menším šlechtickým sídlem, postaveným z kamene nebo ze dřeva, byla tvrz.

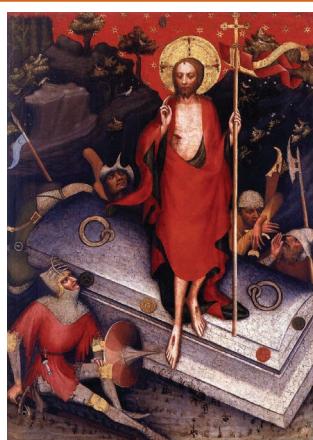

V období renesance vznikají nové typy staveb – zámky (na obrázku zámek Nelahozeves), vily, paláce. Tyto stavby již neměly funkci obrannou, ale spíše reprezentativní. Kromě kamene se také ve větší míře začínají používat cihly.

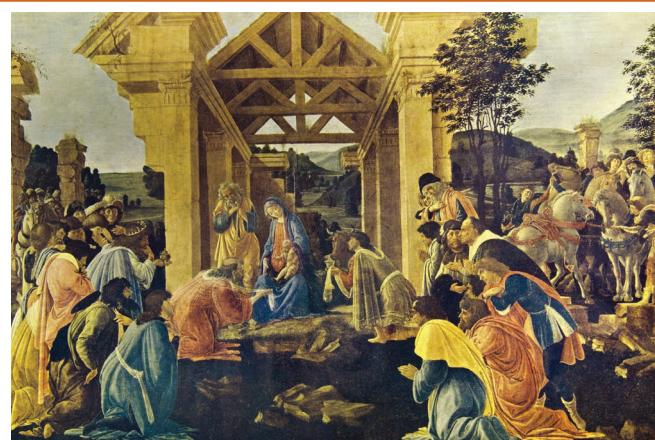
VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Románské malířství – fresky nebo iluminace (na obrázku Kodex vyšehradský, 1085) – se vyznačuje většinou strnulými a schematicky namalovanými postavami, jasně vyznačenými obrysy postav a předmětů a nápadnými gesty.

Na gotických obrazech – freskách nebo deskových obrazech (na obrázku Zmrvýchvstání Krista, kol.1380) – již nacházíme konkrétní vyobrazení osob a krajiny, objevuje se i jiná než náboženská tematika.

Renesanční malíři zobrazují scény z každodenního života, téma z antické mytologie, ale nadále i náboženská téma (S. Botticelli – Klanění tří králů, 1475). Častěji se také setkáváme s portréty. V malbě se uplatňuje perspektiva, umělci více využívají barev k zpodobnění světla a stínu.

SVĚTOVÉ A ČESKÉ DĚJINY OD ROKU 600 DO ROKU 1650

ŠTAUFOVÉ V ŘÍŠI

druhá křížová výprava

Vladislav II.

1158 – Vladislav II. získal královský titul

1212 – zlatá bula sicilská
– dědičný královský titul pro české panovníky

Přemysl Otakar I.

Přemysl Otakar I.

1278 – bitva na Moravském poli

cesta Marca Pola

Čingischán vládcem mongolské říše

Dante Alighieri - Božská komedie

stolečta válka

PLANTAGENETI V ANGLII

ROD VALOIS VE FRANCII

Replika
Gutenbergova
tiskárského stroje

Leonardo da Vinci -
Mona Lisa

HABSBURKOVÉ V ŘÍŠI

HABSBURKOVÉ

TŘICETILETÁ VÁLKA

vestfálský mír –
konec třicetileté války –

Renaissance

Vladislavský
sál

Václav IV.
Zikmund
Jiří z Poděbrad
Ladislav Pohrobek

JAGELLONCI

Vladislavské zřízení zemské

Vladislav Jagellonský

Ladislav Jagellonský

1488 – Bartolomeo Diaz dosáhl Mysu Dobré naděje –

1492 – první výprava Kryštofa Kolumba –

1498 – Vasco de Gama přistál v Indii –

1517 – Martin Luther uveřejňuje své teze –
počátek reformace –

1526 – smrt Ludvíka Jagellonského
– konec vlády Jagellonců

1558 – do 1603 – vláda Alžběty II. v Anglii (alžbětinská doba) –

1618 – české stavovské povstání

1648 –

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

</

SOCHAŘSTVÍ

Románské sochařství bylo spojeno téměř výhradně s architekturou – ornamentální reliéfy, sochařská výzdoba portálů (na obrázku Conques, kol. 1100) a hlavice sloupů.

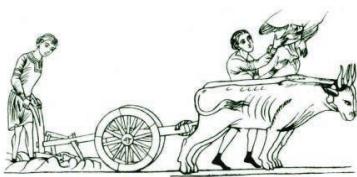

Gotické sochy (na obrázku apoštolové z dílny Pavla z Levoče, 1500 – 1520) nestály většinou samostatně, ale byly součástí staveb a oltářů. Sochy byly vytvářeny buď z kamene, nebo ze dřeva (hlavně lipového).

Poprvé od antiky se objevují volně stojící sochy. Umělci vyjadřují dramatičnost scény zobrazením emocí v obličeji (Michelangelo – Pieta, 1498 - 1499) nebo gesty. Objevují se i jezdecké sochy a busty význačných osobností.

ZEMĚDĚLSKÁ TECHNIKA

Těžký pluh
– objevuje se v 5. století ve slovanských zemích.

Jho – používáno od starověku, později nahrazeno chomoutem.

Chomout – objevuje se v Evropě v 9. století, rozšířil se ve 12. století.

Podkovy – objevují se v Evropě v 6. století, v Čechách v 10. století.

VĚDA A TECHNICKÝ POKROK

Vzdělání bylo možné získat nejprve jen v klášterech, později také v neklášterních školách a na univerzitách. Výuka na univerzitě se skládala z gramatiky, rétoriky, dialektiky, aritmetiky, geometrie, astronomie a hudby.

Vodní mlýn
Dalekohled (1609) sestrojený G. Galileem se skládal ze spojky a rozptylk (a dokázal tak pozorovaný předmět nejen zvětšit, ale i přiblížit) a zvětšoval 8 x. Další modely zvětšovaly již 20 x a s jejich pomocí Galilei pozoroval například jako první Jupiterovy měsíce nebo skvrny na Slunci.

Větrný mlýn

Lihýr je nejstarší regulátor chodu hodin, který byl vytvořen neznámým vynálezcem. Na svou dobu vrchol přesnosti, denně se zpoždoval nebo předcházel o 10 – 20 minut. Později se k regulaci chodu hodin začalo využívat přesnější kyvadlo.

Využití spirálové pružiny umožnilo sestrojit také **kapesní hodinky** (1500), které díky svému tvaru a místu, kde byly sestrojeny, dostaly název „norimberské vejce“. **Sluneční hodiny**

Mikroskop se dvěma vypouklými čočkami sestrojil Angličan C. Drebbel, ačkoli o jeho prvenství se dodnes vedou spory. Od roku 1623 pak vyráběl vylepšené složené mikroskopy G. Galilei. A. van Leeuwenhoek jím jako první v polovině 17. století viděl a popsal lidské buňky.

Teploměr (1607) sestrojený G. Galileem neměl ještě stupnici a využíval zvětšování a smršťování bubliny vzduchu k pohybu vodního sloupce v připojené trubici. Na rozdíl od dnešních teploměrů tak při oteplení hladina klesala a při ochlazení stoupala.

DĚJINY ČESKÝCH ZEMÍ - POSLEDNÍ PŘEMYSLOVCI

1 Doplň k jednotlivým životopisným údajům jména osob.

V šestnácti letech zdědil po smrti svého otce korunu českou a polskou. Byl zavražděn v Olomouci roku 1306 a jím vymřel rod Přemyslovců po meči.	Václav III.
Vládl v Čechách 22 let a za jeho vlády Čechy vzkvétaly, protože nevedl téměř žádné války a navíc Čechy produkovaly 40 procent všeho vytěženého stříbra v Evropě. Nechal razit stříbrnou minci zvanou pražský groš.	Václav II.
Vládl v Čechách jako poručník za nezletilého krále. Svého bratrance, kterého měl v opatrování, věznil na Bezdězu. Jeho vojska drancovala Čechy.	Ota Braniborský
Český král, účastnil se křížové výpravy do Litvy a založil zde přístav Královec. Král železný a zlatý. Ucházel se také o korunu krále Svaté říše římské.	Přemysl Otakar II.
Dědička polského království, manželka českého krále. Po jeho smrti v roce 1305 se stala ve svých sedmnácti letech vdovou.	Eliška Rejčka

2 Vyber správnou možnost (i více než jednu). Z písmen sestavíš název světoznámého literárního díla, v němž se objevuje český král Přemysl Otakar II. jako jedna z významných evropských historických osobností.

Český král Přemysl Otakar II. rozšířil území českého státu až k A) Severnímu – B) Jaderskému moři K českým zemím připojil O) Rakousy – P) Polsko – T) Uhry – Z) Korutany – S) Štýrsko a účastnil se také křížové výpravy. Ucházel se dokonce o korunu krále K) Svaté říše římské – U) Francie. Volitelé římského krále, kteří se nazývali I) probošti – A) kurtíři, se však obávali, že by vládl příliš pevnou rukou, a zvolili králem Rudolfa Habsburského. Český král K) odmítal – D) neodmítl volbu Rudolfa Habsburského uznat a mezi oběma panovníky tak došlo k P) usmíření – O) boji. S podporou několika českých spojenců se Rudolfovi podařilo Přemyslu donutit, aby se vzdal všech získaných území a ponechal si jen M) Čechy a Moravu – F) Korutany. Přemysl se S) smířil – E) nesmířil s touto situací, a tak D) došlo – E) nedošlo k novému boji. Nakonec byl Přemysl Otakar II. I) poražen – T) zajat – E) zabít v bitvě na Moravském poli roku 1278.

Přemysl Otakar II. se objevuje jako jedna z významných historických osobností evropských dějin v díle BOŽSKÁ KOMEDIE ..... , jehož autorem je (doplň) DANTE ALIGHIERI .....

3 Seřad' události, jak šly po sobě. Ze slabik sestavíš nápis, který se nachází na jedné straně pražského groše.

PRA Václav II. nastupuje na český trůn

SI Branibori v Čechách

GR volba R. Habsburského římského králem

SES vražda Václava III.

OS bitva na Moravském poli

GEN začíná se razit pražský groš

LÍC

Stříbrná mince zvaná pražský groš měla na lící napsáno Z Boží milosti král český, latinsky DEI GRATIA REX BOEMIE, na rubu potom nápis Groše pražské, latinsky GROSSI PRAGENSES ..... Označ na obrázku, které strana je líc mince (přední strana) a která její rub (zadní strana).

RUB

4 Významným nalezištěm stříbra byla Kutná Hora. Jak vypadala těžba stříbra a jeho následné zpracování, ukazuje knižní iluminace z období pozdního středověku. Na základě popisu těžby spoj popisky s obrázky.

1) Ke kopání se používal mlátek a želízko, kterým horníci vytrvale kopali do skály. 2) Každý horník měl na pomoc pacholka, který z rudy odstranil kámen a naložil ji do necek. 3) Materiál se nacpal do volského měchu a hašplovníci, kteří obsluhovali rumpál, ho vytáhli nahoru. 4) Pak se ruda rozbíjela palicemi a rozměľovala na prach a 5) promývala. 6) Nakonec se ze stříbra razily mince.

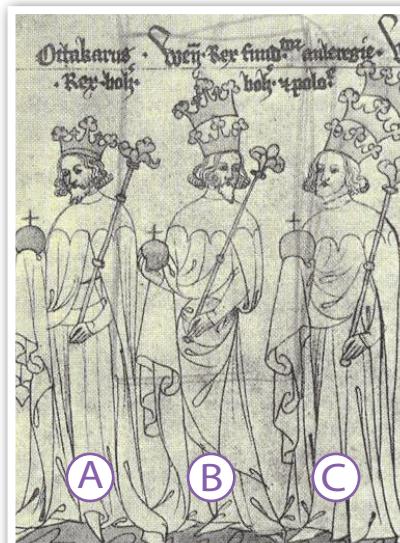
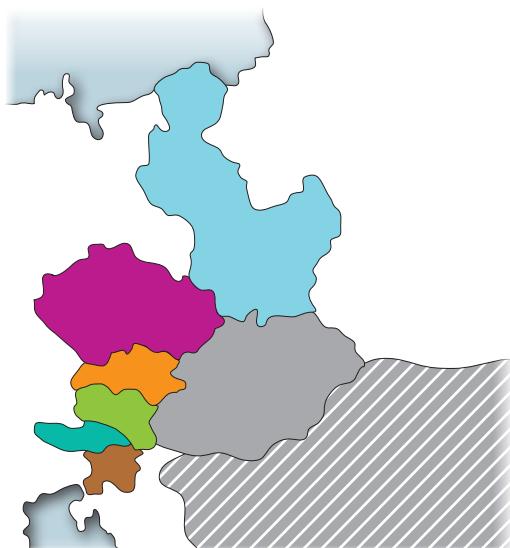
5 Ke které události se vztahuje tento popis ze Zbraslavské kroniky?

„Na vysokém onom hradě držáni jsou pod krutou stráží Němců cizozemců a bylo jim prý tam trpěti až i hrubé nedostatky – sotva třem osobám domácím a známým dovoleno jest obsluhovati je co do nejnutnějších potřeb osobních. Kralevici Václavovi často chybělo jídlo, což vyprávět vzbuzuje lítost; zřejmě mu scházel i chléb, když po ránu hladový vstával; takto už několik let tam prožíval v odřených šatech.“

UVĚZNĚNÍ VÁCLAVA II. OTOU BRANIBORSKÝM

6 Ke jménům posledních Přemyslovců v pravém sloupečku dopiš čísla území, které každý z nich ovládal, a písmeno podle vyobrazení ve Zbraslavské kronice.

1   2   3   4   5   6   7   8

Přemysl Otakar II.

A 1, 4, 5, 6, 7

Václav II.

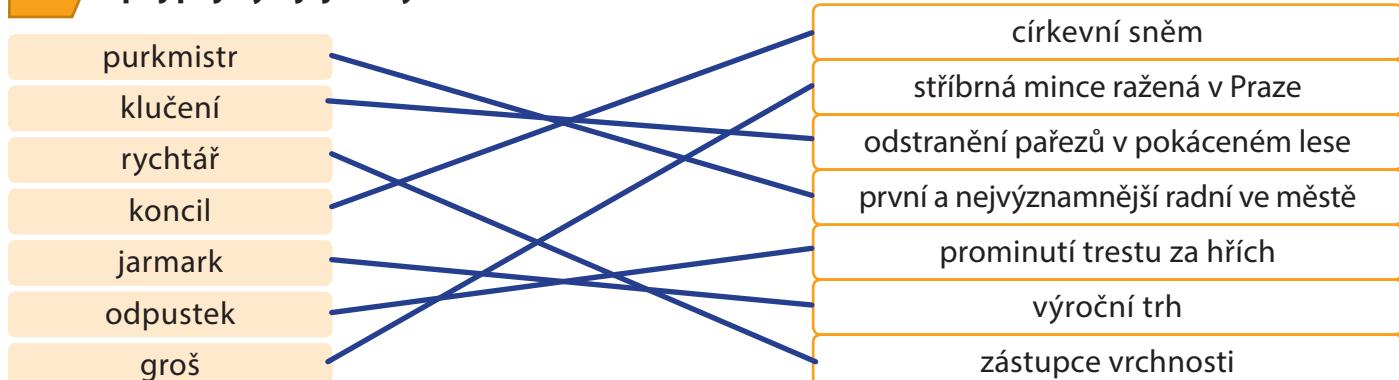
B 1, 2

Václav III.

C 1, 2, 3,
8 - (částečně)

OPAKOVÁNÍ

1 Spoj pojmy s jejich významem.

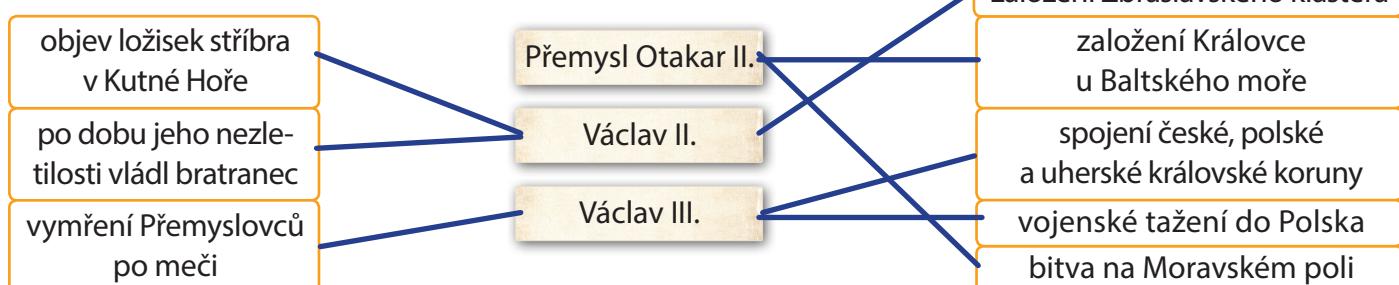
2 Rozhodni, zda se mohli setkat. Z písmen sestaví jméno hradu, kde strávil část svého dětství budoucí král Václav II.

		ANO	NE
1. Václav II.	+ Rudolf Habsburský	B	Š
2. Vasco da Gama	+ Václav II.	V	E
3. Přemysl Otakar II.	+ Ota Braniborský	Z	I
4. Václav III.	+ Eliška Přemyslovna	D	H
5. Kryštof Kolumbus	+ Isabela Kastilská	Ě	O
6. Bartolomeo Diaz	+ Vasco da Gama	Z	V

tajenka: ..... **BEZDĚZ** .....

3 Spoj události s panovníky.

4 Najdi chyby v textu o zámořských objevech a oprav je.

Jako první se vydávali na objevné plavby **Portugalci**, kteří se plavili podél pobřeží Afriky na jih.

Nejjížnější výběžek Afriky obeplul **Bartolomeo Diaz**, ale prvním, komu se podařilo obeplutím

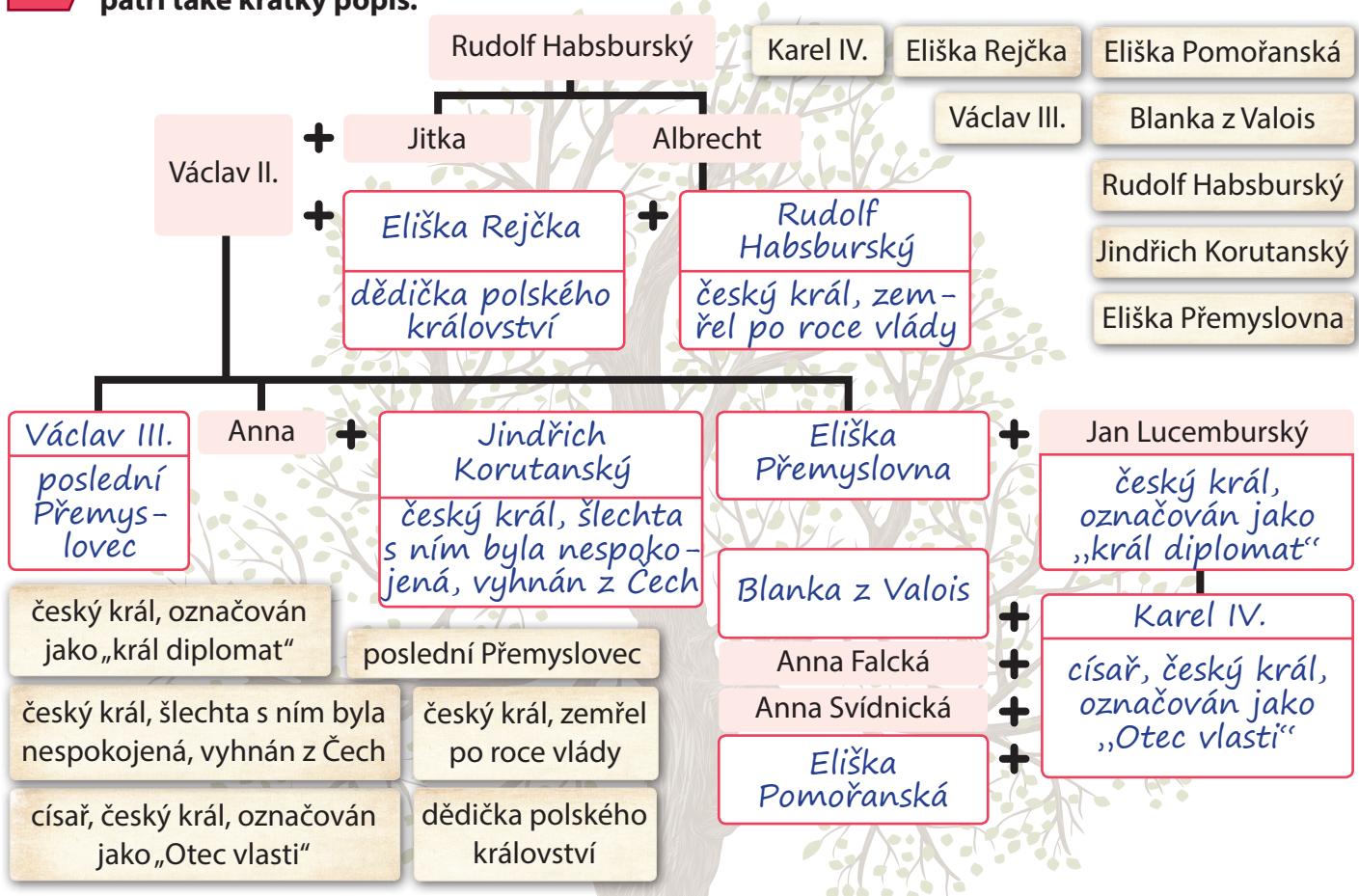
Afriky dosáhnout Indie, byl **Fernando Magalhaes** v roce 1498. **Portugalský** mořeplavec Kryštof

Kolumbus se vydal na cestu na západ a v roce **1492** dosáhl ostrova San Salvador. Protože **nevěděl**, že objevil nový kontinent, pojmenoval jeho obyvatele Indiány. Důkaz o tom, že je Země kulatá, podala ale až výprava **portugalského** **Fernaa de Magalhaese** anglického mořeplavce Ameriga Vespucciho.

LUCEMBURKOVÉ NA ČESKÉM TRŮNĚ

1 Doplň rodokmen posledních Přemyslovců, Habsburků a Lucemburků. K některým jménům patří také krátký popis.

Doplň chybějící slova do textu o Janu Lucemburském.

Jan Lucemburský se ve čtrnácti letech oženil s ..... Eliškou Přemyslovou ..... a stal se českým ..... králem ..... . Postupem času ztratil o vnitřní záležitosti Českého království zájem a většinou se zdržoval v cizině, proto se mu říkalo ..... král cizinec ..... K českým zemím připojil ..... Chebsko ....., Lužici a část Slezska. Ještě za jeho života byl jeho syn ..... Karel ..... korunován římským králem. Od mládí trpěl král Jan oční chorobou a na sklonku života byl již zcela ..... slepý ..... , přesto se zúčastnil roku ..... 1346 ..... bitvy ..... u Kresčaku ..... , v níž padl. Před svou smrtí pronesl údajně, že „Toho bohdá nebude, aby ..... český král z boje utíkal ..... “

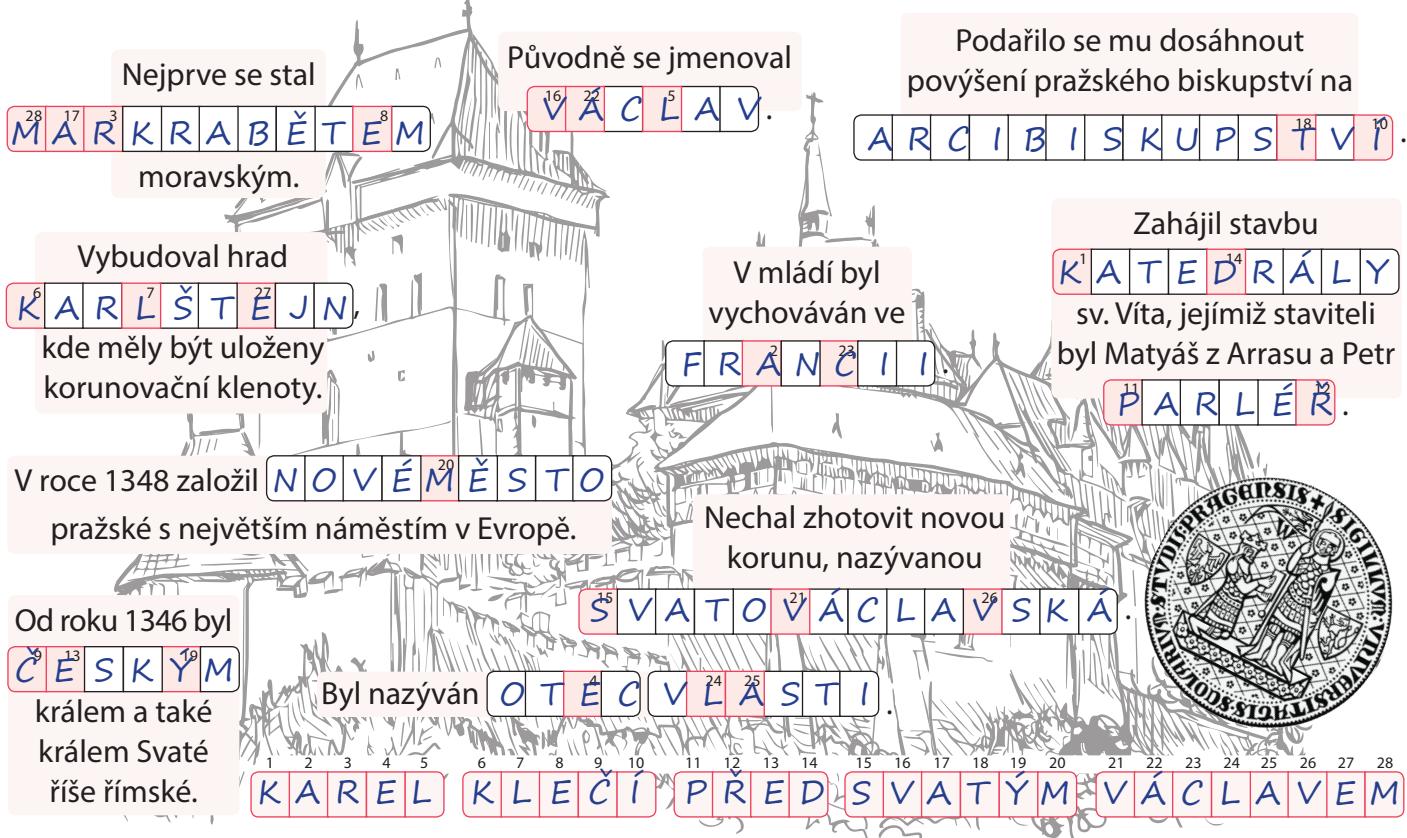
Jan Lucemburský na dobové kresbě

3 Vyber z těchto osobností ty, s nimiž se mohl setkat Jan Lucemburský. Ke každé osobnosti přiřaď její popis.

- Petr z Aspeltu B Jan Bezzemek C Johanka z Arku A Blanka z Valois D
Jindřich Korutanský F Sulejman Nádherný E

A	francouzská hrdinka, která bojovala ve stoleté válce	B	mohučský arcibiskup	C	anglický král
D	francouzská princezna	E	turecký sultán	F	český král

4 Doplň údaje související s Karlem IV. Z písmen sestavíš, co je vyobrazeno na pečeti Karlovy univerzity, která se dodnes používá.

5 Přečti si text a odpověz na otázky.

„**A**tak, aby naši věrní obyvatelé království, kteří bez ustání lační po plodech vědění, se nemuseli v cizích zemích doprošovat almužny, ... a aby se ti, jež vyznamená vrozená bystrost a nad ni, stali poznáním věd vzdělanými, a nebyli již více nuceni a za zbytečné mohli pokládat, za účelem vyhledávání věd kraj světa obcházet, k cizím národům se obracet, ...“

Kdy byla listina vydána? **1348**. Z kterého dokumentu text pochází? **ZAKLÁDACÍ LISTINA U. K.**

Co znamená vyjádření „lační po plodech vědění“? **CHTĚJÍ SE VZDĚLÁVAT**

6 Přiřaď k jednotlivým stavbám z doby Karla IV. jejich jména.

c

d

b

a

a Staroměstská mostecká věž

b Karlštejn

c Karolinum

d Chrám sv. Víta

7 Vyber k jednotlivým rokům v prvním sloupci správné události a doplň tak podle barev údaje týkající se Karlova mostu.

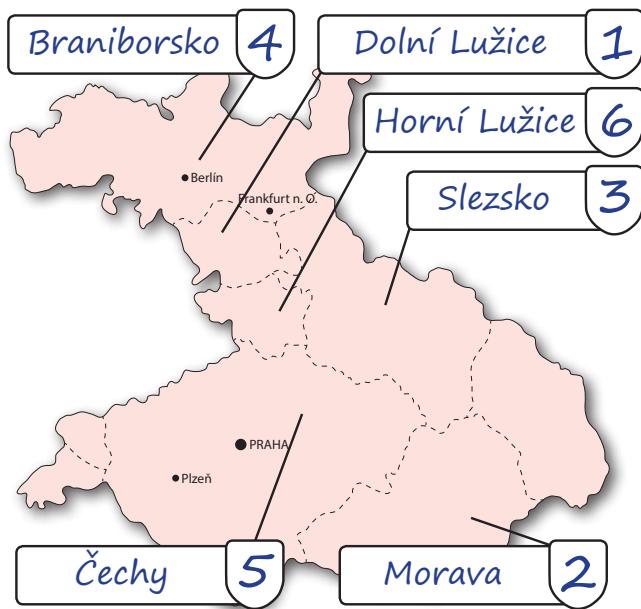

1) založen: **1357** 2) Původně zde stával **JUDITIN** most. 3) počet soch: **30**

4) délka: **515,76 m** 5) šířka: **9,4 – 9,5 m** 6) počet pilířů: **16**

1310	1357	Jan Lucemburský se stal českým králem	1378	zemřel Jan Lucemburský
1344	Anežčin	sňatek Karla IV. s Blankou z Valois	Juditin	pražské biskupství povýšeno na arcibiskupství
1346	30	bitva u Kresčaku	40	smrt Karla IV.
1348	515,76	založení pražské univerzity	618,26	založení katedrály sv. Víta
	8,4 – 8,5	Karel IV. poprvé přijel do Čech	9,4 – 9,5	založení Nového Města pražského
1378	16	smrt Karla IV.	26	založení pražské univerzity

8 Karel IV. rozšířil území českého království, které se nazývalo Země Koruny české. Přiřad jednotlivé erby a názvy území k mapě území, která Karel IV. ovládal.

Čechy – stříbrný lev v červeném poli

Morava – stříbrno-červená orlice v modrém poli

Slezsko – černá orlice ve zlatém poli

Horní Lužice – zlatá zed' s trojím cimbuřím v modrém poli

Dolní Lužice – červený býk ve stříbrném poli

Braniborsko – červená orlice ve stříbrném poli

9 Vytvoř věty spojením jednotlivých trojic. Z písmen sestavíš znak, který používal Václav IV.

E Karlův syn Václav byl korunován...

Á Václav IV. měl nechut'

K Václav IV. měl spory...

V Václav IV. se nestaral o vládu v Čechách...

I Václav IV. se nestaral o vládu ve Svaté říši římské...

Č ...k vlastařským povinnostem...

K ...a tak ho kurfiřti...

D ...českým králem...

Ě ...a to se nelíbilo české šlechtě...

V ...s arcibiskupem Janem z Jenštejna...

E ... a dal proto zatknot a mučit Jana z Pomuku.

E ... a trávil raději čas lovem a ve společnosti svých přátel.

U ... sesadili z říšského trůnu.

Ň ... ve svých dvou letech.

N ... proto ho šlechta zajala a uvěznila.

DOBA HUSITSKÁ

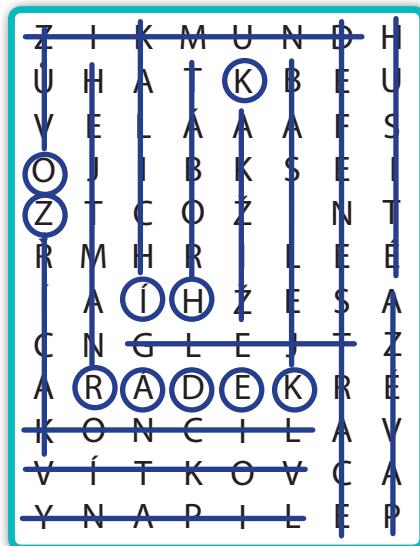
1 Doplň chybějící části textu o Janu Husovi.

Jan Hus kázal v pražské ..... *Betlémské kapli*....., kritizoval mimo jiné také prodej ..... *odpustků*..... . Jelikož byl dán do papežské klatby a v Praze bylo kvůli jeho přítomnosti zakázáno vykonávat bohoslužby, křty a svatby, odešel raději ..... *na venkov*..... Jan Hus byl pozván na ..... *koncil*..... do ..... *Kostnice*..... , kde měl obhájit své názory. Jelikož odmítl své názory odvolat, byl prohlášen

za ..... *kacíře*..... a dne ..... *6. července*..... v roce ..... *1415*..... upálen. Jeho ..... *popel*..... byl pak vhozen do řeky Rýn.

2 Vyluštění pomocí nápovery čtyřměrku (CH jsou dvě písmena). V tajence vyjde místo, s nímž je spojeno působení mistra Jana Husa.

Člověk, který popírá církevní učení, se nazývá: **K ACÍŘ**

Sněm nejvyšších církevních představitelů: **K ONCIL**

Císař Svaté říše římské v době husitství: **Z IKMUND**

Husité používali ke stavbě vozové hradeby: **V ÚZ**

Podle Jana Husa se jeho stoupenci nazývali: **H USITÉ**

Mohutný dřevěný štít: **P AVÉZA**

Místo, kde se odehrála poslední bitva hus. válek: **L IPANY**

Husitský velitel: **H EJTMAN**

Vyhození z okna: **D EFENESTRACE**

Průvodní listina: **G LEJT**

Znak husitů: **K ALICH**

tajenka: **KOZÍ HRÁDEK**

Kopec v Praze, kde husité porazili křižáky: **V ÍTKOV**

Místo, kde byla přijata kompaktáta: **B ASILEJ**

Město založené radikálními husity: **T ÁBOR**

Neporažený husitský vojevůdce – Jan: **Ž IŽKA**

3 Vyber správnou odpověď. Z písmen sestavíš jména dvou míst, u nichž se odehrála významná střetnutí husitských válek.

Mezi čtyři pražské artikuly patřilo:

V) přijímaní pod obojí

K) odmítnutí Zikmunda jako českého krále

Husité založili město Tábor, kde:

O) přijali kompaktáta

I) se pokoušeli žít bez soukromého majetku

Zemský sněm v Čáslavi:

S) přijal Zikmunda za krále

T) prohlásil korunovaci Zikmunda za neplatnou

Spanilé jízdy byly:

K) výpravy za husitů za hranice Čech

R) kázání na horách

Symbolom husitů byl:

A) vůz

O) kalich

Radikální husité:

V) prohráli v bitvě u Lipan

N) nepřijímal pod obojí

Zikmund se vydal do Čech pro královskou korunu v čele křížové výpravy, která byla poražena u hory **VÍTKOV**.....

4 Doplň slova a přiřaď jednotlivým husitským zbraním správné názvy.

1 **K_UŠ_E** 2 **M_EČ_** 3 **S_EKER_A**

4 **P_ALCÁ_T** 5 **H_ALAPARTNA**

6 **Ř_EMDI_H** 7 **T_ARASNICE**

5 Kdo jsou muži na obrázcích?

VÁCLAV IV.

ZIKMUND

JAN ŽIŽKA

PROKOP HOLÝ

DOBA PODĚBRADSKÁ A JAGELLONCI

1 Přiřaď informace k jednotlivým panovníkům. (Některé patří k více panovníkům.)

narodil se po smrti svého otce / náhle zemřel v sedmnácti letech / byl kališník / šlechtického původu / bojoval s Turky u Moháče / vyslal poselstvo k evropským panovníkům / vedl války s Matyášem Korvínem / kutnohorský mír / královská moc slábla / sídlil v Budíně / vydal soubor zemského práva / po pádu z koně se utopil v bažině / český a uherský král /

Ladislav Pohrobek (1453 – 1457)	Jiří z Poděbrad (1458 – 1471)	Vladislav Jagellonský (1471 – 1516)	Ludvík Jagellonský (1516 – 1526)
zemřel v sedmnácti letech, narodil se po smrti svého otce	byl kališník, vyslal poselstvo, války s Matyášem Korvínem, šlechtického původu	kutnohorský mír, český a uherský král, královská moc slábla, sídlil v Budíně, vydal soubor zemského práva	bojoval s Turky u Moháče, český a uherský král, po pádu z koně se utopil v bažině

2 V každém řádku najdi odpověď a vybarvi příslušná písmena. Ze zbylých písmen postupně složíš tajenu, kterou doplníš do textu.

Krajský spolek šlechty a měst se nazýval....

L A O N T D F R R Y D

Za Ladislava Pohrobka byl Jiří z Poděbrad ... království.

A S P V R I A V L C E

Jiří z Poděbrad byl nazýván „králem ... lidu“.

D V F O J O I H R O M

Jiří z Podběrad a Matyáš Korvín byli tchán a....

U Z E E U T K E M I E

Úmrtí Ladislava Pohrobka bylo náhlé a nečekané, a když se pak stal králem Jiří z Poděbrad, byl podezřelý z toho, že krále O T R Á V I L. Dnes víme, že Ladislav Pohrobek zemřel na vzácnou F O R M U L E U K É M I E.

3 Jiří z Poděbrad vyslal poselstvo k evropským panovníkům s cílem najít si v Evropě spojence. Ze správných odpovědí zjistíš pořadí navštívených míst. Trasu zakresli do mapy. (Odpověď může být i více.)

Proč potřeboval Jiří z Poděbrad spojence?

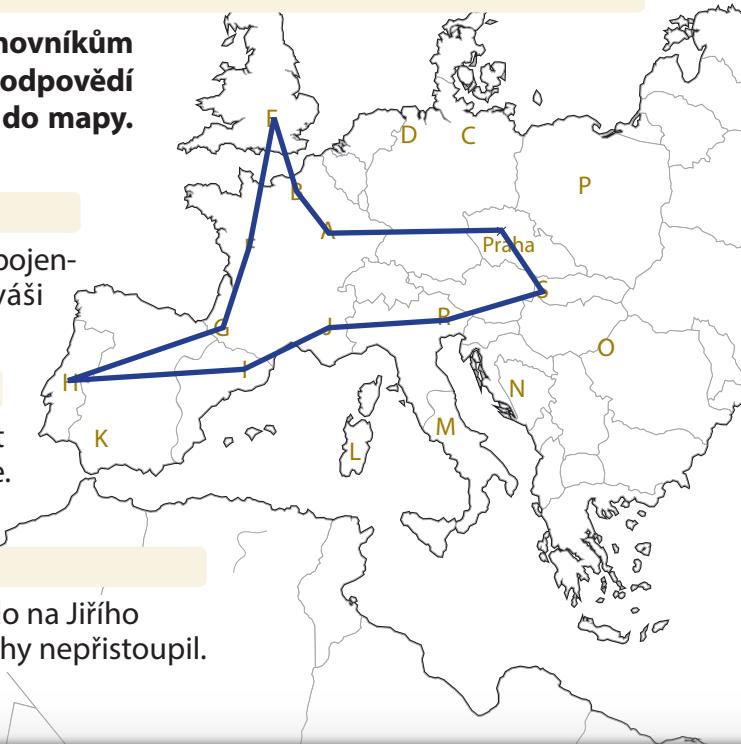
A, B) Byl kališník, **C, D)** Chtěl zorganizovat vadilo papeži.

E, F) Potřeboval spojence proti Matyáši Korvínovi.

Co Jiří z Poděbrad navrhoval?

G, H) Panovníci se měli zavázat, že proti sobě nebudou válčit. **I, J)** Spory se měly řešit mírovou cestou.

K, L) Sesadit papeže.

Jaký byl výsledek?

M, N) Část panovníků na Jiřího návrhy přistoupila.

O, P) Všichni panovníci na Jiřího návrhy přistoupili.

R, S) Nikdo na Jiřího návrhy nepřistoupil.

4 Členem poselstva, které vyslal Jiří z Poděbrad k evropským dvůrům, byl i pan Václav Šašek z Bírkova, který o tomto dvouletém putování sepsal deník. Jím se inspiroval i známý český spisovatel (jeho jméno najdeš v tajence) ve svém díle Z Čech až na konec světa. Přečti si popis turnajové zábavy a vyber správnou odpověď.

„Sešel se tam opět všechn dvůr vévodský, mnoho rytířů i měšťanů bohatých, paní a slečen, takže všechna místa kolem zápasisti a okna nad ním byla plničká. [...] Nejprve burgundští rytíři vespolek zápasili. Vždycky se proti sobě rozjeli s dřevci nadobyčej tenkými a vrazili do sebe, aby je zlomili a roztržili o brnění. Po turnaji pak počítali, a který rytíř nejvíce těch dřevců zpolámal, toho vítězem slavili. Hlasatelé vyvolali hlučně jeho jméno, trubači troubili, bubeníci bubnovali a všechn lid vesele křičel, jásal a výskal, slavě vítěze.“

Ženy se rytířských turnajů...

JI ... účastnily jako diváci.

EV ... nemohly účastnit.

Jako první bojovali burgundští rytíři...

ŽE ... proti všem ostatním, co stáli kolem dokola.

RÁ ... proti sobě navzájem.

Rytíři proti sobě bojovali...

SE ... na koních s dřevci.

NE ... mečem a kopím.

Vítězem byl ten, kdo...

C ... zabil protivníka.

K ... zlámal nejvíce dřevců.

5 Přiřaď k jednotlivým erbům jména rodů a jejich popis. Z písmen sestav jméno architekta, který postavil Vladislavský sál na Pražském hradě.

E - Páni z pětilisté růže byli nejmocnějším šlechtickým rodem na přelomu 15. a 16. století. Budovali v jižních Čechách okolo Třeboně síť rybníků.

E - V Jáchymově tězili stříbro a razili minci zvanou tolar (tentotéž název byl později použit pro jméno amerického dolara).

E - Páni s hvězdou v erbu (německy Stern) patřili k předním představitelům katolické šlechty, bojovali třeba proti Jiřímu z Poděbrad.

T - Páni s dvěma černými orlicemi ve čtvrceném erbu byli například majiteli hradů Švihov a Rabí.

I - Nejmocnější moravský a východočeský šlechtický rod. Páni se zubrem v erbu patřili ke kališnické šlechtě.

R - Šlikové

N - Šternberkové

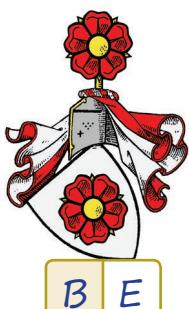
B - Rožmberkové

K - Švamberkové

J - Švihovští z Rýzmburka

D - Pernštejnove

T - Páni s labutí v erbu (německy Schwan) patřili k nejbohatším západočeským rodům.

KULTURA VRCHOLNÉHO A POZDNÍHO STŘEDOVĚKU

1 Vyber, která ze staveb je gotická. Z písmen sestaví jméno první stavby, která byla postavena v gotickém slohu.

První stavba, která byla postavena s prvky gotického slohu, se nachází ve Francii a jmenuje se

S A I N T D E N I S .

Nechal ji postavit tehdejší opat, který se jmenoval Suger. Stavba stojí dodnes a jak vypadá, vidíš na obrázcích dole. K jednotlivým šipkám dopiš prvky z nápovědy, které jsou pro gotický sloh typické.

vnější opěrný systém | lomený oblouk | žebrová klenba | štíhlé sloupy | rozeta

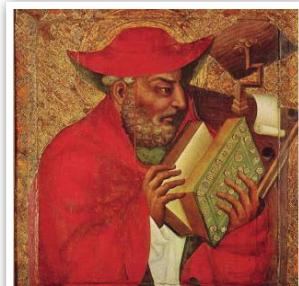
2 Přiřaď k obrázkům gotických soch a obrazů název a popis.

Madona, c)

Pieta, d)

Desková a nástěnná malba, a)

Iluminace, b)

a) Obrazy malované na stěny nebo na dřevěné desky

Iluminace

Madona

b) Knižní malba

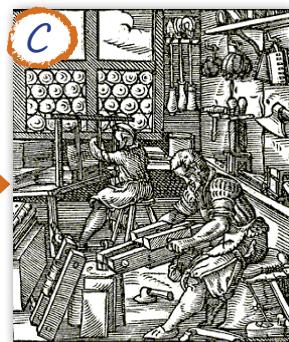
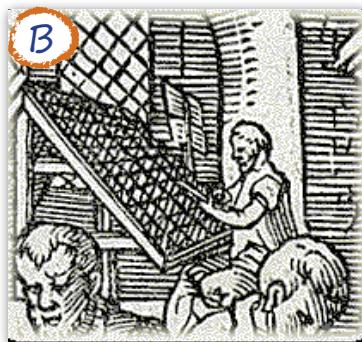
c) Panna Marie s malým Ježíškem v náručí

d) Panna Marie s mrtvým Ježíšem sňatým z kříže

Pieta

Desková a nástěnná malba

3 V roce 1450 vynalezl Johannes Gutenberg knihtisk a knihy už nemusely být ručně opisovány. Přiřaď k jednotlivým obrázkům správné fáze pracovního postupu výroby takovéto knihy.

A - Pomocí upraveného lisu na víno se pak celá stránka obtiskla najednou místo dřívějšího ručního přitlačování hladítky.

B - Každá tisková strana byla sestavována z jednotlivých písmenek do dřevěné sazebnice, která určovala přesné řádkování i místa pro mezery a ilustrace.

C - Součástí výroby knih bylo i jejich vázání.

D - Stránky se sestavily do archu a na sazbu se nanесла koženými tampony tiskařská čern.

4 Z období pozdní gotiky se dochoval hrad Točník, který si nechal postavit král Václav IV. Popiš jednotlivé části hradu: hlavní věž, královský palác, brána, příkop, palác správce hradu (purkrabího), hradba

1 PALÁC PURKARABÍHO

2 HLAVNÍ VĚŽ

3 KRÁLOVSKÝ PALÁC

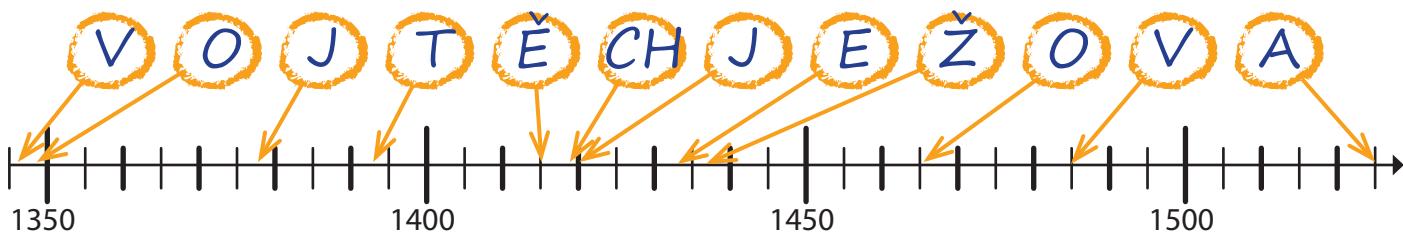
OPAKOVÁNÍ

1 Zařaď události na časovou osu. Z písmen sestaví jméno muže, který pronesl pohřební řeč nad rakví Karla IV.

O - založení pražské univerzity
Ě - upálení mistra Jana Husa
E - bitva u Lipan
J - smrt Karla IV.

V - bitva u Kresčaku
CH - první pražská defenestrace
J - bitva na Vítkově
Ž - smrt Zikmunda Lucemburského

V - kutnohorský mír
A - bitva u Moháče
O - poselstvo Jiřího z Poděbrad
T - smrt Jana z Pomuku

Profesor pařížské univerzity, který pronesl pohřební řeč na pohřbu Karla IV., ve které jej nazval „Otcem vlasti“, se jmenoval ..... VOJTECH ..... Raňkův z ..... JEŽOVA .....

2 Spoj pomocí čísel jednotlivé korunovace s panovníky.

1) Zikmund Lucemburský

2) Karel IV.

3) Vladislav Jagellonský

4) Václav IV.

1

Korunován českým králem po prohrané bitvě na Vítkově.

2

Korunován římským císařem v roce 1355.

4

Ačkoli byl římským králem, nebyl nikdy korunován římským císařem.

4

Korunován českým králem ve 2 letech.

3

Český král, který byl v roce 1490 korunován i králem uherským.

2

Korunován českým králem v roce 1347.

1

Král český, uherský a římský zemřel rok po své druhé korunovaci českým králem.

3 Spoj pojmy s jejich významem.

přijímání pod obojí

husitský program

čtyři pražské artikuly

souhrnný název pro příslušníky vyšší šlechty, nižší šlechty, zástupce měst a duchovenstva

kališník

přijímání svátosti oltární v podobě chleba a vína (těla i krve Kristovy) všemi účastníky mše

kacíř

příslušník husitského hnutí

stavové

sídelní kostel biskupa nebo arcibiskupa

katedrála

ilustrace ve středověkém rukopisu

iluminace

ten, kdo popírá oficiální nauku církve

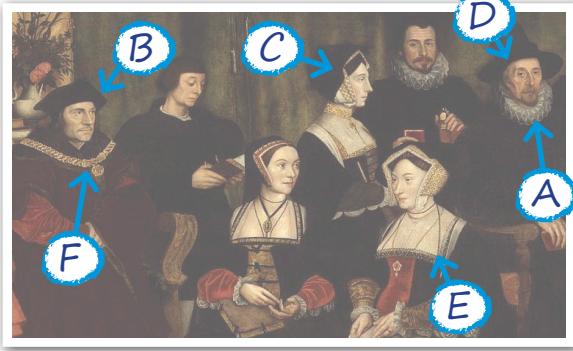
RANÝ NOVOVĚK - SPOLEČNOST

1 Vyber správnou odpověď. Z písmen sestaví jméno autora obrazu.

1. Skupiny lidí, které se spolu s panovníkem podílejí na vládě, se nazývají stavové.
2. Zemský sněm je shromáždění vojska z celé země, než vyjede do bitvy.
3. Stavové mohli panovníkovi odmítnout požadavek na zvýšení daní.
4. Manufaktura je dílna, kde jeden člověk vyráběl vždy jen část výrobku.
5. Manufakturní výroba byla dražší a pomalejší než řemeslná výroba.
6. Vrchnost nutila poddané platit dávky v naturálech.
7. První banky vznikaly v raném novověku v severní Itálii.

ANO NE
 H C
 R O
 L A
 B N
 A E
 C I
 N H
 D

Autorem tohoto obrazu je Hans ..... HOLBEIN .....

Na obraze je vidět typická móda raného novověku. Doplň k jednotlivým částem oděvu příslušná písmena.

A) okruží	B) baret	C) čepec
D) klobouk	E) živůtek	F) kožešinový límec

2 Přiřaď, co se spíše hodí k stavovské monarchii a co k absolutistické monarchii.

Panovník rozhoduje většinou sám bez ohledu na stavové.
Čechy, Polsko
Panovník může zvýšit daně bez porady se stavovými.
Zemský sněm má velký vliv.

Stavovská monarchie
Absolutistická monarchie

Panovník o některých věcech jedná se stavovými.
Francie, Španělsko
Bez svolení stavové nemůže panovník zvyšovat daně a vybírat mimořádné daně.
Zemský sněm neexistuje nebo má malý vliv.

3 Raný novověk znamenal změny v mnoha oblastech života tehdejších lidí. Dopiš k jednotlivým rámečkům důležitý objev nebo změnu.

Textilní výroba	Knihtisk	Obchod	Výroba pro trh	Zemědělství	Těžba
A, F, B	E	A, D, J	A, B, J	I, H, J	C, G, H

A - Výroba nejen pro vlastní potřebu, ale i pro trh

B - Zrychlení a zlevnění výroby oproti řemeslné

C - Vodní kolo – pohon měchů při tavbě rudy – kvalitnější železo

D - Dostatek drahých kovů – běžné použití mincí

E - Zlevnění výroby knih – rozvoj vzdělanosti

F - Manufaktura – rozdělení výroby na jednotlivé kroky

G - Vodní kolo – možnost těžit ve větší hloubce

H - Levnější a kvalitnější železo
→ levnější a kvalitnější nástroje

I - Místo trojpolního se používá střídavý systém hospodaření

J - Pravidelné prodávání přebytků na trzích ve městech

REFORMACE A JEJÍ DŮSLEDKY

1 Doplň do tabulky, co patří k jednotlivým reformátorům (některé položky mohou být u více reformátorů).

Čechy / Kritizuje prodávání odpustků a způsob života církve / Německo / Poddaní nemají právo se bouřit proti vrchnosti / Kázání v mateřském jazyce / Člověk má bojovat se špatnými vlastnostmi / Přijímání pod obojí / Švýcarsko, Nizozemí, Francie / Poddaní mají právo se bouřit proti vrchnosti / Koncil v Kostnici

	Jan Hus	Martin Luther	Jan Kalvíns
	<p>Čechy, Kritizuje prodávání odpustků a způsob života církve, Kázání v mateřském jazyce, Koncil v Kostnici</p>	<p>Kritizuje prodávání odpustků a způsob života církve, Německo, Poddaní nemají právo se bouřit proti vrchnosti, Kázání v mateřském jazyce, Přijímání pod obojí</p>	<p>Člověk má bojovat se špatnými vlastnostmi, Švýcarsko, Nizozemí, Francie, Poddaní mají právo se bouřit proti vrchnosti</p>

2 Najdi chyby a oprav je. Počet chyb, které v textu najdeš, je stejný jako počet manželek, které měl Jindřich VIII.

Ve 2. polovině 15. století vládla v Anglii dynastie ~~Plantagenetů~~ Tudorovců. Král Jindřich VIII. byl ženatý se španělskou princeznou, ale jelikož s ní měl dceru, chtěl se s ní nechat rozvést. Rozvod musel schválit papež, který to odmítl, proto Jindřich zavedl v Anglii novou církev, jejíž hlavou nebyl papež ale biskup. V roce 1558 se stala anglickou královnou Jindřichova dcera Alžběta, která protestantka byla katolická. Vládla téměř padesát let a nebyla nikdy vdaná. Za její vlády dosáhla Anglie velkého rozkvětu v oblasti zámořského obchodu a podařilo se jí založit kolonie v Americe.

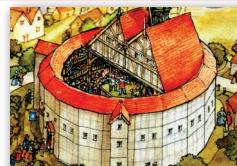

Počet manželek: 6

3 Doba vlády královny Alžběty bývá označována jako „zlatý věk Anglie“. V této době žilo a působilo v Anglii mnoho významných osobností. S pomocí indicií urči, o které osobnosti se jedná.

Být, nebo nebýt? To je to, oč jde! Je důstojnější trpělivě snášet kopance, rány, facky osudu, nebo se vrhnout proti moři útrap a rázem všechno skončit? Zemřít, spát!

W. SHAKESPEARE

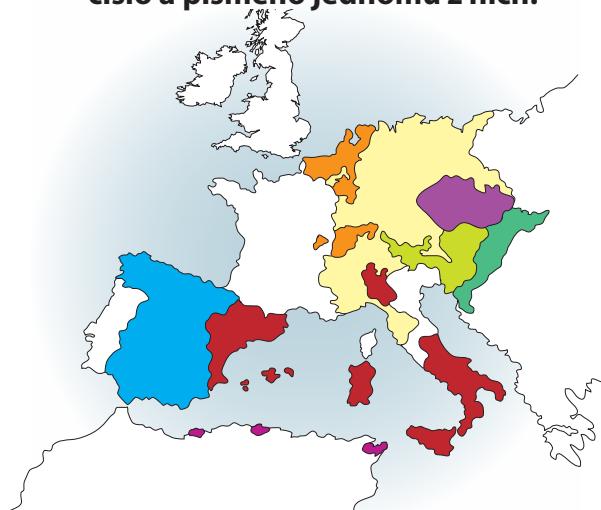

F. DRAKE

VÝVOJ V DALŠÍCH VÝZNAMNÝCH EVROPSKÝCH STÁTECH

1 Ferdinand Aragonský a Isabela Kastilská měli dva vnuky – Karla a Ferdinanda. Karel Habsburský byl nejen španělským králem, ale i císařem Svaté říše římské a jeho bratr Ferdinand byl králem českým, uherským a vládcem rakouských zemí. S pomocí učebnice a dějepisného atlasu přiřaď k jednotlivým územím, kterým vládli, správnou barvu a pak zapiš číslo a písmeno jednomu z nich.

1 2 3 4 5 6 7

A - Uhry

B - Aragonsko, Neapolsko,
Sicílie, Sardinie, Milánsko

C - Kastilie

D - rakouské země

E - české země

F - Svatá říše římská

G - Nizozemí

Karel V.

1 C, 2 B, 6 F, 3 G

Ferdinand I.

5 D, 4 A, 6 F, 7 E

2 Seřaď události boje za nezávislost v Nizozemí, jak šly po sobě. Do prvního volného místa ve větě napiš tajenku. Následně větu správně dokonči.

C povstání, v jehož čele stál Vilém Oranžský

B vzpoury proti španělské nadvládě

A jižní Nizozemí uznalo španělskou svrchovanost

E Vilém
Oranžský
místodržícím

O Španělé pronásledovali hugenoty v Nizozemí

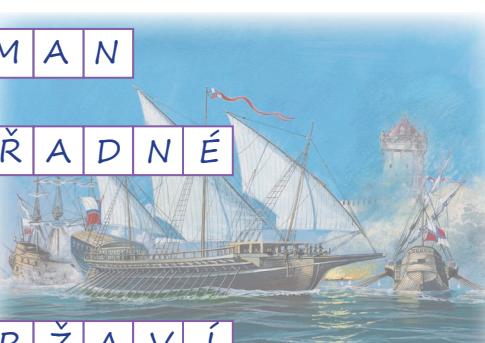
N severní Nizozemí vyhlásilo samostatnost

O → B → C → A → N → E Díky tomu, že Nizozemí získalo nezávislost na Španělsku, stali se z jeho obyvatel ..... **OBČANÉ**, což znamená, že získali **POLITICKOU MOC, PRÁVO SPOLUPODÍLET SE NA VLÁDĚ**

3 Vyluště křížovku. V tajence vyjde název místa, kde se odehrála námořní bitva mezi Svatou ligou a Osmanskou říší.

1	S	U	L	E	J	M	A	N
2	V	Í	D	E	Ň			
3	P	O	D	Ř	A	D	N	É
4	B	O	J	A	R			
5	I	V	A	N				
6	S	U	L	T	Á	N		
7	S	A	M	O	D	Ě	R	Ž
						Z	A	V
								Í

- turecký vládce, který zvítězil v bitvě u Moháče
- Po vítězství u Moháče oblehli Turci také rakouské město....
- Turci na dobytém území považovali křesťany za obyvatelstvo....
- označení ruského šlechtice
- ruský car ... Hrozný
- označení tureckého panovníka
- označení ruského absolutismu

Námořní bitva, v níž bylo turecké loďstvo poraženo a přišlo o 30 000 mužů, se odehrála u ..... **LEPANTA**

ČESKÉ ZEMĚ ZA VLÁDY FERDINANDA I.; MAXMILIÁN II. A ČESKÁ KONFESE; RUDOLF II.

1 Přiřaď k jednotlivým panovníkům informace a odpověz na otázky.

Philip I. Sličný

Karel V. Habsburský

Ferdinand I. Habsburský
3, 9, 11, 13

Vladislav Jagellonský

Ludvík Jagellonský
15

Anna Jagellonská

Ferdinand Tyrolský
4

Maxmilián II.
1, 6, 7

Philip II.
12

Anna

Rudolf II.
2, 10, 14, 16

Matyáš
5, 8

1) byl nakloněn protestantům	2) nikdy se neoženil	3) pozval do Prahy jezuity	4) místodržitel v Čechách
5) získal na úkor svého bratra Rakousko, Moravu a Uhry	6) ústně odsouhlasil Českou konfesi	7) zavedl novou oficiální měnu – stříbrný tolar	8) odmítl dodržovat Majestát povolující náboženskou svobodu
9) rekatolizace	10) přenesl své sídlo z Vídně do Prahy	11) stavovské povstání 1546 - 1547	12) španělský král, fanatický katolík
13) zavádí ústřední úřady ve Vídni	14) zval do Prahy vědce a alchymisty	15) zemřel v bitvě u Moháče	16) od roku 1608 jen českým králem

S pomocí rodokmenu doplň následující věty.

Po smrti Ludvíka Jagellonského nastoupil na český trůn jeho ..... ŠVAGR ..... Ferdinand I. Habsburský. V dětství byl Rudolf II. vychováván na španělském dvoře u svého strýce ..... FILIPA II. .... . V jakém příbuzenském vztahu byli Filip II. a jeho čtvrtá manželka Anna Habsburská? ..... NETER A STRÝC ..... . Belveder se nazývá také Letohrádek královny Anny, protože jej nechal postavit ..... FERDINAND I. ..... pro svou manželku ..... ANNU JAGELLONSKOU ..... ”

2 Rudolf II. přenesl své sídlo z Vídně do Prahy a ta se stala významným kulturním a vědeckým centrem Evropy. Do Prahy se sjížděli významní umělci, vědci a alchymisté. Přiřaď, co patří k osobnostem rudolfínské Prahy.

Tycho de Brahe	Johannes Kepler	Hans von Aachen	Rabbi Löw	Edward Kelly	Giuseppe Arcimboldo	Adrian de Vries
G, M	G, N	I, E	A, D, J	F, H, O	C, I, L	B, K

G Astronomie

H Alchymie

I Malířství

J Židovské město

K Sochařství

L Maloval portréty lidí složené z ovoce.

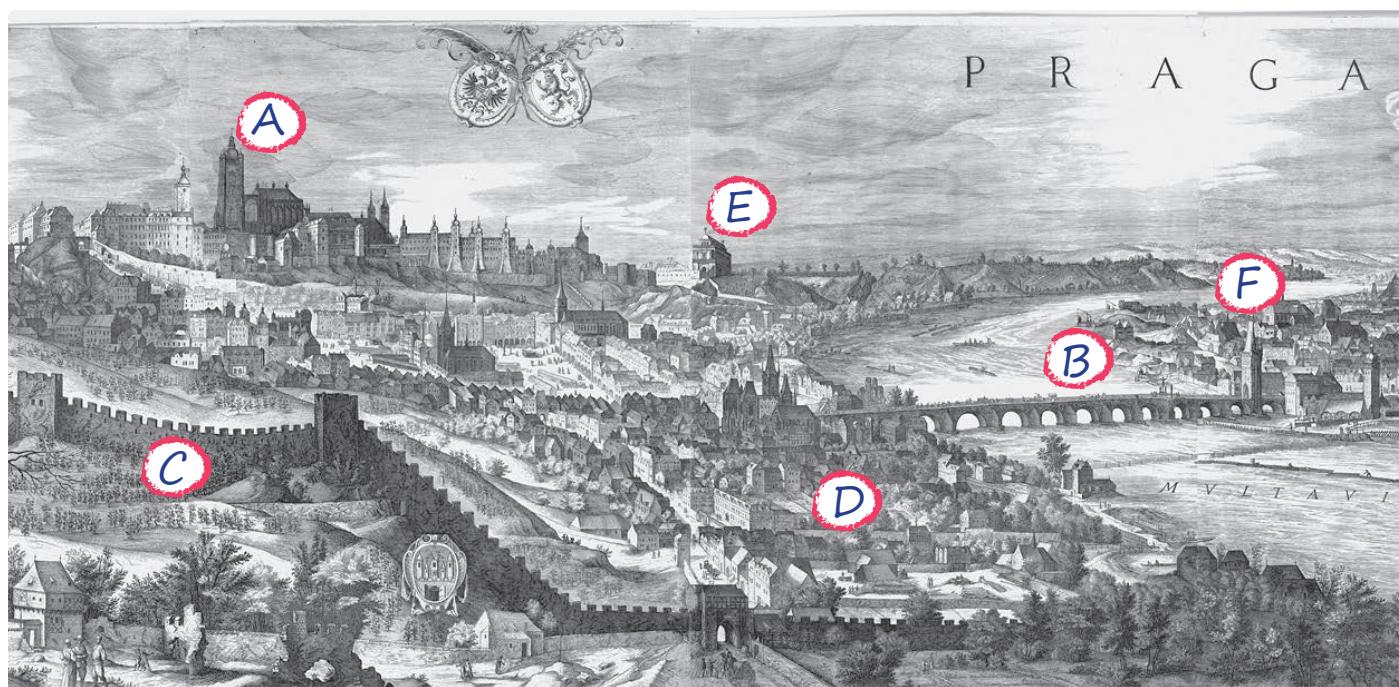
M Rozvíjel teorii, že Země je nehybná a kolem ní obíhají planety spolu se Sluncem.

N Zjistil, že planety obíhají kolem Slunce po elipse.

O Pokoušel se proměnit obyčejný kov ve zlato, vyrobit elixír života a kámen mudrců.

3 Toto vyobrazení Prahy pochází z roku 1606. Přiřaď názvy památek jednotlivým místům na obrázku.

A) Pražský hrad	B) Karlův most	C) Hladová zed'
D) Malá Strana	E) Letohrádek královny Anny	F) Staroměstská mostecká věž

KULTURA NA POČÁTKU NOVOVĚKU

1 Doplň rozdíly mezi kulturou středověku a novověku. Využij 9 slov z nabízených 12 možností.

mytologie / člověk / klenuté / tento svět / pevnosti / ploché / hudby / pohodlné bydlení / Bůh / šírky / dřevěné / výšky

STŘEDOVĚK A GOTIKA

Pozornost učenců i umělců se upírala k Bohu... ..., zatímco v novověku byl ve středu zájmu ..... člověk .....

Lidé se upínali k nadpřirozenému světu a posmrtnému životu... ...., zatímco v novověku se zajímali o ..... tento svět .....

Gotická architektura byla stavěna spíše do ..... výšky ..... , zatímco renesanční spíše do ..... šírky .....

Gotické stropy jsou ..... klenuté ..... , ...a renesanční naopak ..... ploché .....

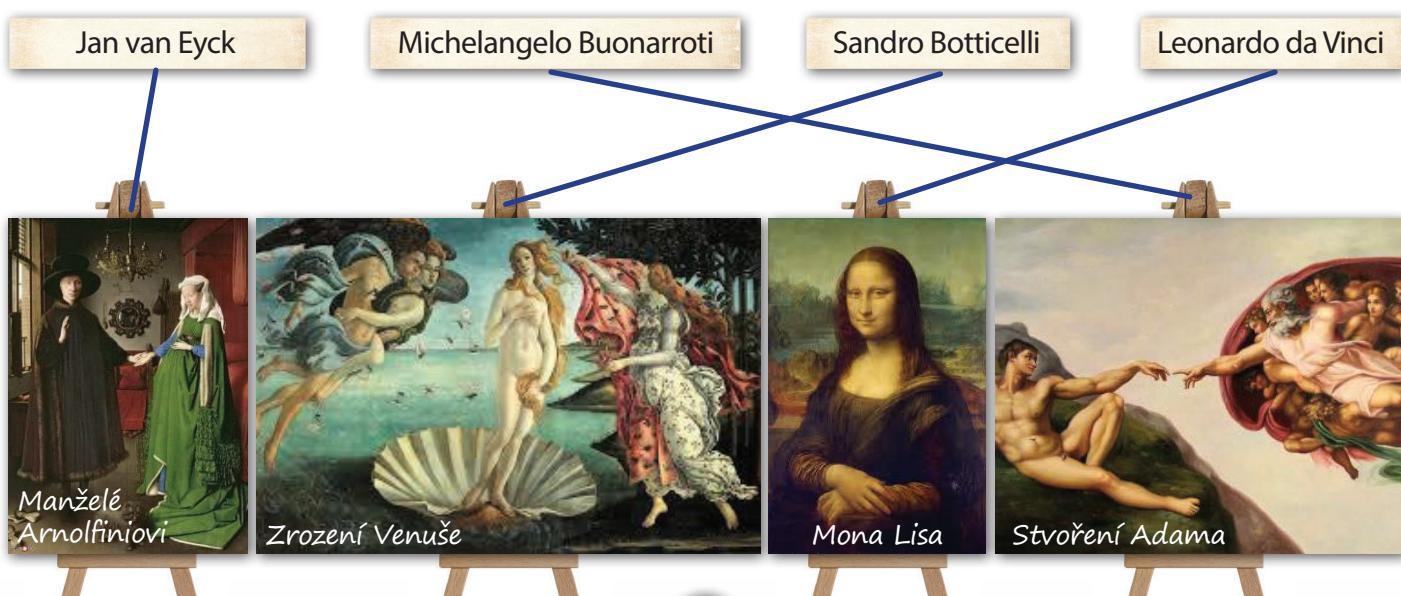
Sídla středověké šlechty – hrady – plnily funkci ..... pevnosti ..... sloužit jako ..... pohodlné bydlení .....

Malířství období gotiky zobrazuje převážně náboženské motivy ... ., renesanční malíři ovlivnění antikou zobrazují i náměty z antické ..... mytologie .....

2 Doplň typické znaky renesanční architektury a spoj je s jejich vyobrazením.

3 Spoj renesanční dílo s autorem.

4 Vyber stavby, které jsou renesanční. Z písmen sestavíš jméno slavného renesančního architekta.

Významný italský architekt, který žil a působil ve Florencii a je považován za průkopníka nového architektonického renesančního stylu, se jmenoval Filippo ..... **BRUNELLESCHI** .....

5 Doplň jednotlivé věty týkající se humanismu. Z písmen sestavíš chybějící část věty pod cvičením.

Humanismus – hlavní pozornost je upřena na **CLOVĚKA** a jeho rozum.

Příkladem všeestranně nadaného „renesančního“ – člověka byl Leonardo **DAVINCI**.

Karlova univerzita byla husitská neboli **PODOBOJÍ**.

Nejvýznamnějšími nakladateli v době předbělohorské byli v Čechách Jiří **MELANTRICH** a Daniel

Adam z **VELESLAVÍNA**.

Český hudební skladatel a cestovatel, který podnikl cestu např. do Palestiny, se jmenoval Kryštof Harant z **POLŽIC** a Bezdrúžic.

Italský spisovatel a básník Francesco Petrarca, který je považován za jednoho z předchůdců humanismu, řekl: „*Nejvíce nenáviděni jsou ti, kteří se dostanou*”

Polští **ASTRONOM**, který jako první tvrdil, že Země obíhá kolem **SLunce**, se jmenoval

Mikuláš **KOPERNÍK**.

V 16. století vznikla Bible **KRALICKÁ**, která se stala vzorem pro spisovnou češtinu.

V Clementinu založili svou katolickou univerzitu **JEZUITÉ**.

Giovanni Boccaccio je autorem knihy **DEKAMERON**.

Autorem Kroniky české byl Václav Hájek z **LIBOČAN**.

VLASTNÍ SILOU ZESPOLEČNÉ KLECE.”

TŘICETILETÁ VÁLKA

1 Vytvoř z tvrzení v tabulce dvojice. U tvrzení týkajících se příčin třicetileté války udělej fajfku. Následně doplň správně text pod cvičením.

Rozvoj obchodu, řemesel a manufakturní výroba umožnili...	...najímat vojáky za peníze.
Rozvoj cest a silnic umožnil...	...vyzbrojit a vystrojit velké množství vojáků.
☒ Rozpínavost Habsburků vyvolala...	...obavy Anglie a Francie.
☒ Státy na severu Evropy chtěly...	...rychleji přesouvat armády.
Dostatek drahých kovů umožnil...	...ovládnout obchod v Severním a Baltském moři.

Záminkou pro většinu států bojujících ve třicetileté válce bylo ..... **NÁBOŽENSTVÍ** , konkrétně spory mezi ..... **KATOLÍKY** (habsburské země) a ..... **PROTESTANTY** (například Švédsko).

2 Seřaď události českého stavovského povstání, jak šly za sebou. Z písmen sestaví český překlad hesla, které měl Fridrich Falcký na své korouhvi.

C útěk Fridricha Falckého	H válka mezi císařem a českými stavy
P českým králem zvolen Fridrich Falcký	R bitva na Bílé Hoře
E zboření protestantského kostela	N Matyáš určuje jako svého nástupce Ferdinanda II.
A Ferdinand II. se ujal vlády v Čechách	M smrt císaře Matyáše
T z Čech utíkají první nekatolíci	M defenestrace
U čeští stavové si stěžují u Matyáše na katolíky	
N E U M Í M P R C H A T	

Fridrich Falcký měl na bojové korouhvě, kterou ukořistila v bitvě na Bílé hoře císařská armáda, heslo „Diverti nescio“, česky ..... **NEUMÍ PRCHAT** .....

3 Poznej z popisu o koho se jedná. Jména napiš na připravené řádky.

Jeden z nejslavnějších vojevůdců třicetileté války, velitel císařského vojska, vévoda frýdlantský, který byl v roce 1634 zavražděn v Chebu.

Biskup Jednoty bratrské, který proslul hlavně jako autor pedagogických spisů. Po odchodu z Českého království roku 1628 působil v Polsku, Švédsku, Uhrách a Holandsku. Je pochován v Naardenu.

Císař Svaté říše římské a český král, který potlačil stavovské povstání v Čechách a vydal Obnovené zřízení zemské.

ALBRECHT

Z VALDŠTEJNA

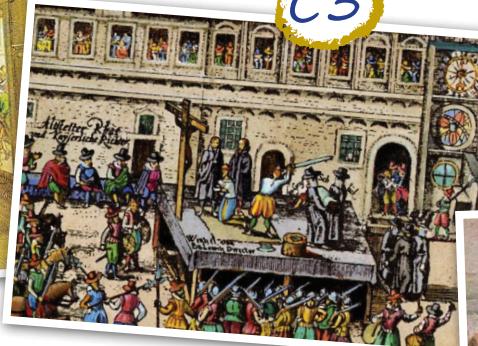
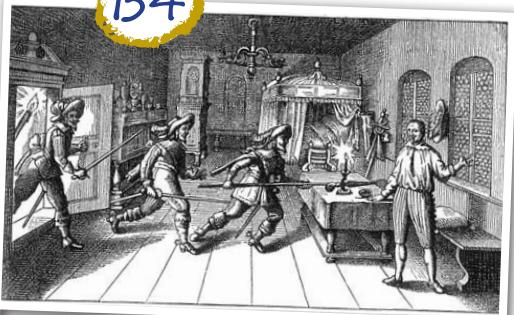
JAN AMOS

KOMENSKÝ

FERDINAND II.

4 Přiřaď k událostem jejich popis a místo, kde se staly.

D1**C3****B4****A2****A** - Bitva mezi českými stavovými a císařskou armádou**B** - Zavraždění Albrechta z Valdštejna**C** - Poprava 27 českých pánů**D** - Defenestrace Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka a Jaroslava Bořity z Martinic**1** - Pražský hrad**2** - Bílá hora**3** - Staroměstské náměstí**4** - Cheb

5 Rozhodni, co je pravda (správné řešení může být jedno, dvě i všechny tři). Z písmen sestaví jméno jednoho z nejslavnějších děl pobělohorského emigranta Jana Amose Komenského.

Císařská armáda bojovala v průběhu třicetileté války proti...

O) Dánům.**B**) Španělům.**R**) Švédům.

Švédské vojsko v průběhu třicetileté války...

B) oblehlo Prahu.**I**) vyhrálo u Jankova.**I**) prohrálo na Bílé hoře.

Účastníkům odboje nechal Ferdinand II. po bitvě na Bílé hoře...

L) popravit příbuzné.**A**) zničit majetek.**S**) zabavit majetek.

Obnovené zřízení zemské povolovalo...

P) jen katolické náboženství.**T**) katolické a protestantské náboženství.**E**) jen protestantské náboženství.

Nekatolíci museli po přijetí Obnoveného zřízení zemského...

I) emigrovat, nebo se stát katolíky.**R**) emigrovat nebo se stát protestanty.**A**) platit vyšší daně.

Po smrti Ferdinanda II. ....

C) nastoupil Ferdinand III.**L**) si Češi zvolili nového krále.**T**) polevila rekatolizace.

Třicetiletá válka skončila...

U) v roce 1648.**S**) vestfálským mírem.**I**) porážkou českého stavovského povstání.

Učebnice latiny a dalších jazyků sepsaná Janem

Amosem Komenským se jmenuje ..... ,

..... **PICTUS** ....., česky „Svět v obrazech“.*Agnes balat.
das Schaf blödet.**bé é é Bb**Cicáda stridet.
der Heuschreck gitschert.**cí cí Cc*

DŮSLEDKY TŘICETILETÉ VÁLKY

1 Vyber, co patří k výsledkům a důsledkům třicetileté války, a výroky přiřaď, kam patří.

Jediné povolené náboženství v Čechách bylo katolické.

Úpadek zemědělství a řemesel. Vylidňování měst.

Habsburkové v Evropě upevnili svou pozici.

V Čechách se zmírnila rekatolizace.

Počet obyvatel v Čechách se snížil o jednu třetinu.

Švédsko získalo rozhodující postavení v Baltském moři.

Francie se stala evropskou velmocí.

Vrchnost zvyšovala robotu poddaným.

Španělsko uznalo samostatnost Nizozemí.

Výsledky vestfálského míru

Důsledky války

Švédsko získalo rozhodující postavení v Baltském moři.
Španělsko uznalo samostatnost Nizozemí.
Francie se stala evropskou velmocí.

Jediné povolené náboženství v Čechách bylo katolické. V Čechách se zmírnila rekatolizace. Počet obyvatel v Čechách se snížil o jednu třetinu. Vrchnost zvyšovala robotu poddaným. Úpadek zemědělství a řemesel. Vylidňování měst.

2 Doplň do rámečků se správným barevným označením (podle barev států na mapě) jména nejvýznamnějších evropských států z doby po vestfálském míru. Pak vybarvi jména katholických států modře a jména protestantských států červeně.

Francie / Švédsko / Dánsko / Osmanská říše / habsburská monarchie / polsko-litovská unie / Nizozemí / Španělsko

DÁNSKO

ŠVÉDSKO

NIZOZEMÍ

POL.-LIT. UNIE

FRANCIE

HABSBURSKÁ MON.

ŠPANĚLSKO

OSMANSKÁ ŘÍŠE

3 Přiřaď jména k osobám na obrázcích.

Rudolf II.

Jan Amos Komenský

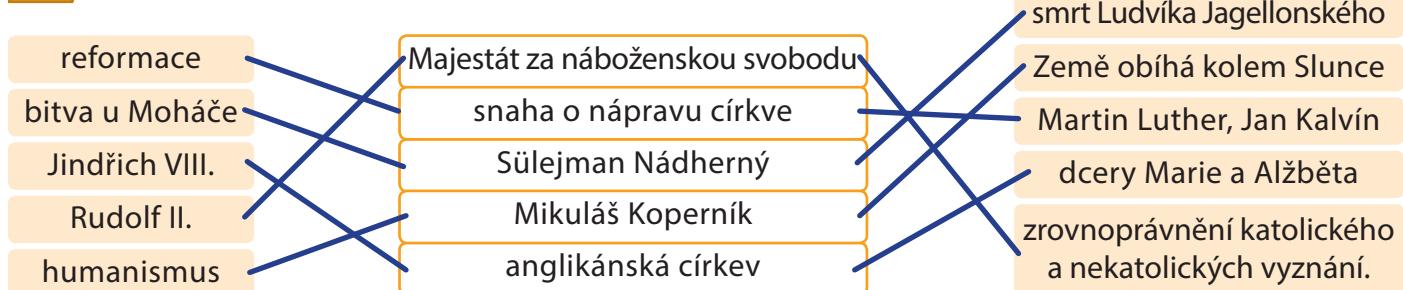
Fridrich Falcký

Albrecht z Valdštejna

Jaroslav Bořita z Martinic

OPAKOVÁNÍ

1 Spoj, co patří k sobě.

2 Vyber, která ze staveb je (a) románská, která (b) gotická a která (c) renesanční.

3 Seřad' události začátku 17. století, jak šly po sobě. V tajence vyjde jméno francouzského kardinála, prvního ministra krále Ludvíka XIII.

I - defenestrace v Praze

I - zavraždění Albrechta z Valdštejna

E - poprava 27 českých pánů

C - Fridrich Falcký českým králem

R - smrt Rudolfa II.

U - vestfálský mír

H - bitva na Bílé Hoře

L - Obnovené zřízení zemské

E - bitva u Jankova

R I C H E L I E U

Kardinál, který byl hlavním strůjcem francouzské politiky v době třicetileté války (v letech 1624 – 1642), se jmenoval ..... RICHELIEU ..... . Ve kterém známém historickém románu spisovatele Alexandra Dumase se s ním můžeme setkat ? ..... TŘI MUŠKETÝŘI .....